

Анализ-оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Перник (ОПРОП) (2014-2020) с акцент конкурентоспособност и предприемачество

В рамките на анализа ще се разработи детайлна методология за събирането, проучването и анализирането на разнообразни източници на информация и документи. На основата на разработена детайлна методология за събиране, проучване и анализиране на релевантни стратегически документи и разнообразни източници на статистическа и емпирична информация е проведено обстойно и задълбочено проучване, което систематизира съвкупност от количествени и качествени резултати относно формираните и провеждани местни политики за насърчаване конкурентоспособността и предприемачеството на общинско ниво. Основен акцент на изследователската дейност ще е представянето и оценяването на ефективността на възприетите мерки за насърчаване на местно ниво на конкурентоспособността и предприемачеството. Като отделен разрез на темата ще бъдат представени и дейностите свързани с развитието на културната и туристическата индустрия, като средство за създаване и поддържане на печеливши бизнес начинания. Тези две индустрии диктуват развитието на много европейски икономики и стоят в основата на нарастващия брутен вътрешен продукт на държавите. Пандемията Ковид 19 оказва негативен ефект върху тяхното функциониране, като само в България например бяха възприети различни мерки за съхраняването на тези две индустрии и поддържането на заетостта в тях.

Анализът ще способства за удовлетворяване нуждите на целевата група-бизнес, общественост, местна администрация, неправителствения сектор, чрез повишаване взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса, като заинтересовани страни в изпълнението и мониторинга на местните политики, насочени към повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в Община Перник. Това от своя страна ще създаде предпоставки за развитието на местната икономика, което е свързано с привличане на инвестиции, осигуряване на устойчива заетост, реструктурирането и повишаване на производителността на производствения сектор, с цел да се осигури по-нататъшен висок растеж и нарастване на конкурентоспособността на местните предприятия.

Структурата на анализа-оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Перник включва следните раздели:

- Оценяване на общото въздействие върху социално-икономическата обстановка в община Перник, на основата на социално-икономически показатели, за които са налични актуални за периода статистически данни със свободен достъп (това гарантира възможността за проверката на данните от всеки заинтересован изследовател или практик в политическата сфера);
- Оценяване на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнение на приоритетите, тематично насочени към конкурентоспособност и предприемачество чрез фокус-групови дискусии с представители на местната власт, на бизнеса, на социално-икономически партньори и неправителствени организации.

- Оценяване на степента на постигане на приоритетите и мерките, и устойчивост на резултатите по конкурентоспособност и предприемачество: чрез анкетно социологическо проучване (500 броя анкети сред представители на/ от бизнеса, централната и местната власт) и представяне на получените мнения от респондентите. Проучването покрива тематичните полета конкурентоспособност и предприемачество, туризъм и подобряване качеството на живот в столицата (култура и качество на въздуха);
- Оценяване на целесъобразността от прилагането на Общински план за развитие на Перник 2014-2020: съдържателен анализ на стратегическия документ „Последваща оценка на Общинския план за развитие (ОПР) на Община Перник 2014-2020“, представящ развитието на общината в програмния период и анализ на отношението: цели- индикатори- приоритети- мерки- инструменти и ресурси за тяхното постигане.
- Оценяване на въздействието на интервенциите при прилагането на общинския план за развитие в частност конкурентоспособност и предприемачество. За оценката на въздействието ще бъдат събрани количествени и качествени данни с метода на интервюто сред представители на бизнес, неправителствен сектор и местна власт. Съответно данните ще бъдат представени в сравнителен план, за да се изтъкне различията в мненията на целевите групи.
- Оценяване на добрите практики от прилагането на Общински план за развитие на община Перник 2014-2020 г., в частност конкурентоспособност и предприемачество.

- Формулиране на препоръки и добри практики, с конкретни насоки за прилагането им в периода 2021-2027 г.

В резултат от осъществяването на анализа- оценка са създадени:

- Контролни листа от провеждането на изследователската работа (Приложение 1)
- Макет на фокус- групови дискусии с представители на местната власт, на бизнеса, на социално-икономически партньори и неправителствени организации (Приложение 2)
- Макет на анкетно проучване сред представители на целевите групи (представители на бизнеса, централната и местната власт) (Приложение 3)
- База данни с графики от анкетно изследване сред целевите групи (Приложение 4)
- Макет на въпросник за интервю сред представители на местната власт, на бизнеса и неправителствения сектор (Приложение 5)

Оценяване на общото въздействие върху социално- икономическата обстановка в община Перник, на основата на социално-икономически показатели, за които са налични актуални за периода статистически данни със свободен достъп

Целта на настоящия раздел е да анализира общото въздействие на Общинския план за развитие на община Перник (ОПРОП) върху социално- икономическата обстановка в гр. Перник. За изпълнение на така дефинираната задача ще бъдат

разгледани основни социално-икономически показатели, за които са налични актуални за периода статистически данни (вкл. обработка и динамичен анализ на данните). Използваните данни са със свободен достъп от сайта на Националния статистически институт (НСИ). Обхванати са данни, които пряко корелират с развитието на конкурентоспособността и предприемачеството, но и с културата и туризма като обособени второстепенни полета за анализ.

Населението в България през 2013 г. е 7 245 677 лица, от които 5 291 675 лица (или 73%) са концентрирани в градовете, а 1 954 002 лица (или 27%) са в селата. През 2020 г. разпределението е приблизително същото, с минимален прираст на населението в селата. Все пак, ако се погледне картината през 2019 г. например, то съотношението клони вече към 74: 26. Поради настъпилата пандемична обстановка голям брой жители преосмислиха пребиваването си в градовете, като се насочиха към живот в по-малки населени места. Благодарение на това трендът се преобърна и позициите се възвърнаха на нивата от преди 7 години.

В община Перник през 2013 г. живеят 93 890 лица, от които 79 597 лица са в градовете на общината (или 84,8% от населението), а 14 293 лица (или 15,2%) са в селата. Съответно през 2014 г. населението на общината намалява до 92 544 лица (спад с -1,4%), преобладаващият дял от които отново се намира в градовете. През 2020 г. населението намалява до 87 683 лица, което със сигурност е повлияно от негативните ефекти на здравната пандемия (спад с -6,6% спрямо 2013 г.). От гл.т. на концентрацията на населението в община Перник спрямо общия брой на населението в областта, то през 2013 г. населението на общината представлява 73,0% от населението на област

Перник. През 2020 г. като дял намалява до 72,8%, но все още продължава да е водеща като население община.

Ако погледнем малко по- мащабно, то през 2013 г. 1,3% от жителите на България се намират в община Перник. През 2020 г. се отчита същия дял спрямо населението на страната (което означава, че както на местно ниво, така и национално се отчита спад на населението).

Население (брой): общо за страната, за област Перник и за общините в областта (вкл. Община Перник) за периода 2013- 2020 г.

		Общо	В градовете	В селата
Общо за страната	2013	7245677	5291675	1954002
	2014	7202198	5267480	1934718
	2015	7153784	5227182	1926602
	2016	7101859	5204385	1897474
	2017	7050034	5181755	1868279
	2018	7000039	5159129	1840910
	2019	6951482	5125407	1826075
	2020	6916548	5043186	1873362
Област Перник	2013	128696	101578	27118
	2014	127048	100254	26794
	2015	125456	98365	27091
	2016	123770	97316	26454
	2017	122421	96647	25774

	2018	120880	95860	25020
	2019	119190	94747	24443
	2020	120426	93788	26638
Данни по общини				
Брезник	2013	6581	4049	2532
	2014	6492	3999	2493
	2015	6455	3954	2501
	2016	6391	3935	2456
	2017	6292	3953	2339
	2018	6160	3928	2232
	2019	5977	3850	2127
	2020	6083	3843	2240
Земен	2013	2582	1588	994
	2014	2659	1648	1011
	2015	2610	1595	1015
	2016	2520	1543	977
	2017	2432	1507	925
	2018	2372	1474	898
	2019	2321	1461	860
	2020	2403	1467	936
Ковачевци	2013	1582	-	1582
	2014	1560	-	1560
	2015	1760	-	1760
	2016	1714	-	1714

	2017	1658	-	1658
	2018	1576	-	1576
	2019	1516	-	1516
	2020	1496	-	1496
Перник	2013	93890	79597	14293
	2014	92544	78435	14109
	2015	91240	76991	14249
	2016	90195	76244	13951
	2017	89432	75743	13689
	2018	88604	75169	13435
	2019	87629	74273	13356
	2020	87683	73501	14182
Радомир	2013	19985	13951	6034
	2014	19763	13816	5947
	2015	19322	13475	5847
	2016	18939	13279	5660
	2017	18614	13110	5504
	2018	18253	12951	5302
	2019	17897	12843	5054
	2020	18887	12688	6199
Трън	2013	4076	2393	1683
	2014	4030	2356	1674
	2015	4069	2350	1719
	2016	4011	2315	1696

	2017	3993	2334	1659
	2018	3915	2338	1577
	2019	3850	2320	1530
	2020	3874	2289	1585

Източник: НСИ

От таблицата по- долу е видно, че както през 2014 г., така и през 2020 г. по-голямата част от населението на страната е концентрирано в градовете. Подобна констатация е валидна и за община Перник, като за целия период 2014- 2020 г. няма съществена промяна в разпределението на населението. Съответно през 2018 г. 84,8% от населението е концентрирано в градовете на общината (при 84,7% година по- рано), а 15,2% от населението е в селата. Същите са и наблюдаваните дялове в разпределението и през 2020 г. За разлика от средните стойности за страната, то и през 2013 г. и през 2020 г. в общината е отчетена много по- висока степен на концентрация на жителите в градските територии. През периода 2014- 2020 г. картината общо за страната е за разпределение на дяловете градско към селско население от порядъка 73% на 27%.

Дял от населението (%), живеещо в градовете и в селата: общо за страната и за община Перник за периода 2013- 2020 г.

		В градовете	В селата
Общо за страната	2013	73,0	27,0

	2014	73,1	26,9
	2015	73,1	26,9
	2016	73,3	26,7
	2017	73,5	26,5
	2018	73,7	26,3
	2019	73,7	26,3
	2020	72,9	27,1
Община Перник	2013	84,8	15,2
	2014	84,8	15,2
	2015	84,4	15,6
	2016	84,5	15,5
	2017	84,7	15,3
	2018	84,8	15,2
	2019	84,8	15,2
	2020	83,8	16,2

Източник: НСИ

През периода на осъществяване на ОПРОП се наблюдава продължителен спад в броя на населението. Положително е обаче, че от 2017 г. динамиката на намаление спада под 1000 души на годишна база. През 2020 г. дори се отчита минимален ръст на населението- възможно обяснение за това е пандемията Ковид, която принуди някои лица да мигрират от столицата, а отделно се прояви и бейби бум в редица семейства. Съответно при населението в селата се наблюдава годишен ръст през 2020 г., което е в противовес на тенденциите

от предходните няколко години. Подобен обрат в стопяването на селското население се наблюдава и общо за страната- през 2020 г. населението в селата бележи годишен ръст от над 47 хил. лица спрямо 2019 г. Все пак, ако се сравни динамиката в развитието на градското население общо за страната и за община Перник в частност, то се вижда един непрекъснат годишен спад (до 2019 г. включително за Перник).

Годишно изменение (брой) на населението през периода 2014- 2020 г.: общо за страната и в община Перник

		Общо	В градовете	В селата
Общо за страната	2014	-43479	-24195	-19284
	2015	-48414	-40298	-8116
	2016	-51925	-22797	-29128
	2017	-51825	-22630	-29195
	2018	-49995	-22626	-27369
	2019	-48557	-33722	-14835
	2020	-34934	-82221	47287
Община Перник	2014	-1346	-1162	-184
	2015	-1304	-1444	140
	2016	-1045	-747	-298
	2017	-763	-501	-262
	2018	-828	-574	-254
	2019	-975	-896	-79
	2020	54	-772	826

Източник: НСИ

За да се онагледят тенденциите от предходната таблица е изготвена графика, представляваща процентното изменение на годишна база в България и в община Перник. Представено е движението на населението в градовете и селата и общо за периода 2014- 2020 г. чрез криви, отговарящи на процентната промяна на годишна база в броя на лицата (т.е. изменение в % спрямо предходната година).

Забелязва се отчетлив темп на намаление на населението между 0,5% и 0,7% на годишна база общо за страната. Съответно от 2014 г. до 2019 г. населението намалява с по- силен годишен темп в селата, отколкото в градовете (2015 г. е изключение, като тогава има по- изявен спад в населението в градовете спрямо 2014 г.). През 2020 г. тенденцията рязко се обръща и вече в селата се вижда годишен ръст на населението от +2,6%, съпроводен с много по- голям спад в градското население спрямо отчитания от предходните години. Това се свързва с големия отлив на жители от градовете към селата (във връзка с извънредното положение при Ковид пандемията и наложените ограничения за физически контакти в местата с концентрация на населението). В Община Перник тенденциите са сходни, като през 2015 г. се наблюдава интересен скок в населението в селата, който през 2020 г. се случва отново, но в по- голям мащаб.

Промяна (%) на годишна база в населението на страната: обща динамика и динамика по градове и по села за периода 2014- 2020 г.

Източник: НСИ

През 2014 г. общо за страната населението под трудоспособна възраст наброява 1 064 735 лица (съответно ръст с близо 9 хил. лица спрямо 2013 г. или +0,8%). През 2020 г. населението под трудоспособна възраст е 1 064 035 (или спад с 700 лица спрямо 2014 г. или -0,1%). Съответно през 2014 г. населението в трудоспособна възраст в България е 4 471 633 лица (или спад с 68 хил. лица спрямо 2013 г. или -1,5%), а населението над трудоспособна възраст е 1 718 240 лица (или ръст с над 15 хил. лица спрямо 2013 г. или +0,9%). През 2020 г. в страната има 4 139 056 лица в трудоспособна възраст (с 264 318 лица по- малко спрямо 2014 г. или -6,0%) и 1 713 457 лица над трудоспособна възраст (с 20 632 лица по- малко спрямо 2014 г. или -1,2%).

През 2014 г. в община Перник населението под трудоспособна възраст наброява 12 251 лица (съответно спад с -0,6% спрямо 2013 г.). През 2020 г. населението под трудоспособна възраст е 12 346 лица (или ръст близо 100 лица). Съответно през 2014 г. населението в трудоспособна възраст в

общината е 56 764 лица (или спад -2,5% спрямо 2013 г.), а населението над трудоспособна възраст е 23 529 лица (или ръст с +0,7%). През 2020 г. в общината има 51 872 лица в трудоспособна възраст (с -10,9% по- малко спрямо 2013 г.) и 23 465 лица над трудоспособна възраст (или +0,4% спрямо 2013 г.). През 2013 г. населението под трудоспособна възраст в община Перник представлява 1,2% от същата категория население в страната. През 2014 г. процентът е същият, както и през 2020 г. Съответно през 2013 г. населението в трудоспособна възраст в община Перник представлява 1,3% от категорията население в страната. През 2014 г. и през 2020 г. съотношението се запазва без промяна. През 2013 г. 1,4% от населението в над трудоспособна възраст е концентрирано в общината. Съответно през 2014 г. и през 2020 г. се отчитат същите стойности.

Население под, във и над трудоспособна възраст: брой и изменение в %; данни общо за страната, за област Перник и за община Перник за периода 2013- 2020 г.

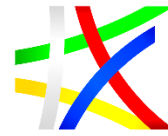
		2013 ³ (брой)	2014 ⁴ (брой)	2015 ⁵ (брой)	2016 ⁶ (брой)	2017 ⁷ (брой)	2018 ⁸ (брой)	2019 ⁹ (брой)	2020 ¹⁰ (брой)	Изменение (%) 2020- 2013 г.

Общо за стран ата	Общо	724	720	715	710	705	700	695	691	-4,5
		567	219	378	185	003	003	148	654	
		7	8	4	9	4	9	2	8	
	Под трудосп особна възраст	105	106	106	106	106	106	106	106	106
В трудосп особна възраст	Под трудосп особна възраст	580	473	393	270	599	711	655	403	
		4	5	0	5	3	2	4	5	
	В трудосп особна възраст	447	440	434	430	424	420	415	413	-7,4
		163	337	910	443	850	090	619	905	
Над трудосп особна възраст	Под трудосп особна възраст	824	408	074	471	553	201	873	345	
		0	9	9	8	8	8	0	7	
	Над трудосп особна възраст	171	173	174	173	173	173	172	171	-0,3
		824	408	074	471	553	201	873	345	
Област Перник	Общо	128	127	125	123	122	120	119	120	-6,4
		696	048	456	770	421	880	190	426	
	Под трудосп особна възраст	161	160	158	157	157	158	157	159	-0,9
		43	80	34	59	98	64	83	98	
В трудосп	В трудосп	769	752	738	726	713	699	687	697	-9,4
		70	34	94	42	34	27	18	45	

	особна възраст									
	Над трудосп особна възраст	355 83	357 34	357 28	353 69	352 89	350 89	346 89	346 83	-2,5
По общини										
Брезн ик	Общо	658 1	649 2	645 5	639 1	629 2	616 0	597 7	608 3	-7,6
	Под трудосп особна възраст	655	659	646	672	647	654	623	652	-0,5
	В трудосп особна възраст	350 3	341 1	341 1	334 6	331 1	322 1	315 5	323 8	-7,6
	Над трудосп особна възраст	242 3	242 2	239 8	237 3	233 4	228 5	219 9	219 3	-9,5
Земе н	Общо	258 2	265 9	261 0	252 0	243 2	237 2	232 1	240 3	-6,9

	Под трудосп особна възраст	197	198	186	177	166	173	162	174	-11,7
	В трудосп особна възраст	119 8	126 8	126 4	121 9	118 3	115 8	116 7	122 7	2,4
	Над трудосп особна възраст	118 7	119 3	116 0	112 4	108 3	104 1	992	100 2	-15,6
Ковач евци	Общо	158 2	156 0	176 0	171 4	165 8	157 6	151 6	149 6	-5,4
	Под трудосп особна възраст	92	97	104	104	115	114	118	106	15,2
	В трудосп особна възраст	628	626	781	735	696	657	657	667	6,2
	Над трудосп	862	837	875	875	847	805	741	723	-16,1

	особна възраст									
Перник	Общо	938 90	925 44	912 40	901 95	894 32	886 04	876 29	876 83	-6,6
	Под трудосп особна възраст	123 23	122 51	121 09	120 64	121 77	122 34	122 26	123 46	0,2
	В трудосп особна възраст	582 04	567 64	554 99	546 41	536 51	526 99	518 21	518 72	-10,9
	Над трудосп особна възраст	233 63	235 29	236 32	234 90	236 04	236 71	235 82	234 65	0,4
	Радомир	Общо	199 85	197 63	193 22	189 39	186 14	182 53	178 97	188 87
	Под трудосп особна възраст	237 5	237 4	228 2	223 4	220 1	220 0	218 3	225 1	-5,2
	В трудосп	113 88	111 55	108 84	106 74	104 73	102 17	999 5	107 61	-5,5

	особна възраст									
	Над трудосп особна възраст	622 2	623 4	615 6	603 1	594 0	583 6	571 9	587 5	-5,6
Трън	Общо	407 6	403 0	406 9	401 1	399 3	391 5	385 0	387 4	-5,0
	Под трудосп особна възраст	501	501	507	508	492	489	471	469	-6,4
	В трудосп особна възраст	204 9	201 0	205 5	202 7	202 0	197 5	192 3	198 0	-3,4
	Над трудосп особна възраст	152 6	151 9	150 7	147 6	148 1	145 1	145 6	142 5	-6,6

Източник: НСИ

Пояснителни бележки (легенда):

3 Трудоспособна възраст през 2013: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

4 Трудоспособна възраст през 2014: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

5 Трудоспособна възраст през 2015: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

6 Трудоспособна възраст през 2016: жени от 16 до 60 години и 10 месеца и мъже от 16 до 63 години и 10 месеца.

7 Трудоспособна възраст през 2017: жени от 16 до 61 години и мъже от 16 до 64 години.

8 Трудоспособна възраст през 2018: жени от 16 до 61 години и 2 месеца и мъже от 16 до 64 години и 1 месец.

9 Трудоспособна възраст през 2019: жени от 16 до 61 години и 4 месеца и мъже от 16 до 64 години и 2 месеца.

10 Трудоспособна възраст през 2020: жени от 16 до 61 години и 6 месеца и мъже от 16 до 64 години и 3 месеца.

В следващите графики е представено развитието на населението общо за страната и за област Перник, както и по общини в областта. На първата графика се забелязва, че в областта има много по-изострени тенденции на намаляване на населението, отколкото в страната като цяло. Ако сравним динамиката на населението в община Перник с тази общо за страната, то тенденциите са сходни, като при населението над трудоспособна възраст се отчитат разлики (в Перник нараства, за страната общо намалява).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Изменение (в %) на населението по, в и на трудоспособна възраст общо за страната и за област Перник за периода 2020- 2013 г.

Източник: НСИ

Изменение (в %) на населението по, в и на трудоспособна възраст в община Брезник и община Земен за периода 2020- 2013 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Източник: НСИ

Изменение (в %) на населението по, в и на трудоспособна възраст в община Ковачевци и община Перник за периода 2020- 2013 г.

Източник: НСИ

Изменение (в %) на населението по, в и на трудоспособна възраст в община Радомир и община Трън за периода 2020- 2013 г.

Източник: НСИ

Ако се съсредоточим единствено върху населението в трудоспособна възраст в община Перник (което е потенциалът за развитие на конкурентоспособността на общината и потенциално привличане на инвестиции и разкриване на нови работни места), то се забелязва устойчива тенденция на намаляване на тази категория от населението през периода 2014- 2019 г. Интересно е, че през 2020 г. тенденцията се обръща и дори се регистрира минимален +0,1% ръст на годишна база броя на трудоспособното население. Този негативен тренд на намаляване на трудоспособното население като цяло отговаря на общата картина в страната и ще е една от основните трудности за привличане на нови инвеститори в общината.

Годишна динамика на населението в трудоспособна възраст в община Перник през периода 2014- 2020 г.

Източник: НСИ

Ако проследим развитието на възрастовата структура като съставна част на общото цяло (т.е. открием дяловете, които съставляват лицата под, във и над трудоспособна възраст в общия брой на населението), то се забелязва, че в България преобладава населението в трудоспособна възраст и то съставлява съответно 61,1% от цялото население през 2013 г. и 59,8% от цялото население през 2020 г. За периода 2013- 2020 г. трудоспособното население леко намалява в страната (с 1,9 п.п.) като тежест в общата структура на населението, докато лицата под и над трудоспособна възраст повишават своя дял (съответно с 0,8 п.п. при първите и с 1,1 п.п. при вторите). Това поставя допълнителен натиск върху трудещите се от гл.т. генериране на стойност за издръжка на зависимите групи.

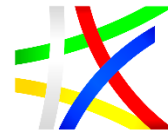
Ако съотношението в страната през наблюдавания седемгодишен период между лицата под, във и над трудоспособна възраст е приблизително 15:60:25, то в община Перник съотношението е в известна степен по- неблагоприятно и

приблизително се разполага в размерите 14: 59: 26. Така в общината има по-силен икономически натиск за издръжка на зависимите възрастни и по-малък резерв от младежи, които потенциално ще се вляят в трудоспособното население. Проследявайки развитието на отделните възрастови групи, то се вижда, че спрямо 2013 г. нараства броя на населението под трудоспособна възраст (достигайки 14,1% от цялото население през 2020 г. или ръст от +1,0 п.п.). Съответно спрямо 2013 г. има ръст и на дела на населението над трудоспособна възраст в общия брой на лицата в общината (съставляват съответно 24,9% през 2013 г. и 26,8% през 2020 г.), докато населението в трудоспособна възраст се свива (от 62,0% през 2013 г. до 59,2% през 2020 г.).

Относителни дялове на населението (%) под, в и над трудоспособна възраст спрямо общия брой на населението: данни общо за страната и за община Перник за периода 2013- 2020 г.

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	Общо	100	100	100	100	100	100	100	100
	Под трудоспособна възраст	14,6	14,8	14,9	15,0	15,1	15,2	15,3	15,4
	В трудоспособна възраст	61,7	61,1	60,8	60,6	60,3	60,0	59,8	59,8

	Над трудоспособн а възраст	23,7	24,1	24,3	24,4	24,6	24,7	24,9	24,8
Община Перник	Общо	100	100	100	100	100	100	100	100
	Под трудоспособн а възраст	13,1	13,2	13,3	13,4	13,6	13,8	14,0	14,1
	В трудоспособн а възраст	62,0	61,3	60,8	60,6	60,0	59,5	59,1	59,2
	Над трудоспособн а възраст	24,9	25,4	25,9	26,0	26,4	26,7	26,9	26,8

Източник: НСИ

Пояснителни бележки (легенда):

3 Трудоспособна възраст през 2013: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

4 Трудоспособна възраст през 2014: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

5 Трудоспособна възраст през 2015: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

6 Трудоспособна възраст през 2016: жени от 16 до 60 години и 10 месеца и мъже от 16 до 63 години и 10 месеца.

7 Трудоспособна възраст през 2017: жени от 16 до 61 години и мъже от 16 до 64 години.

8 Трудоспособна възраст през 2018: жени от 16 до 61 години и 2 месеца и мъже от 16 до 64 години и 1 месец.

9 Трудоспособна възраст през 2019: жени от 16 до 61 години и 4 месеца и мъже от 16 до 64 години и 2 месеца.

10 Трудоспособна възраст през 2020: жени от 16 до 61 години и 6 месеца и мъже от 16 до 64 години и 3 месеца.

Средната брутна заплата (СБЗ) на наетите по трудово и служебно правоотношение през 2013 г. общо за страната е 775 лв. на месец. Съответно нивото на възнаграждението нараства до 822 лв. през 2014 г. През 2014 г. СБЗ за област Перник е 589 лв. на месец (при 560 лв. през 2013 г.). Разликата между СБЗ за областта и СБЗ за страната през 2014 г. е 233 лв. или в областта се отчита с 28,4% по-ниска СБЗ спрямо средната за България.

През 2020 г. СБЗ за страната достига 1391 лв. на месец (ръст с 569 лв. или +69,2% спрямо 2014 г.). СБЗ за област Перник нараства до 1 030 лв. на месец (ръст с 441 лв. или +75,0% спрямо 2014 г.). Разликата между СБЗ за областта и СБЗ за страната през 2020 г. е вече 361 лв. или в областта се взима с 25,9% по-ниско трудово възнаграждение (т.е. разликата се стопява за седемгодишния период на наблюдение, а не расте).

Средна брутна годишна заплата на наетите лица: общо за страната и в област Перник в периода 2013- 2020 г.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страна та	9301	9860	10535	11379	12448	13755	15209	16687
Област Перни к	6719	7063	7514	8449	9321	10321	11434	12359

Източник: НСИ

През периода 2013- 2020 г. преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в България нарастват с 15,2% и достигат до 26 884 352 хил. евро. Съответно, ако вземем 2014 г. за базова, то ще се отчете много по- съществен ръст (24,6%) поради срива на инвестициите през тази година спрямо предходната 2013 г.

Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към края на декември през съответната година (хил. евро)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Изменение (%) 2020- 2013 г.

Общ	23339	21581	23163	23508	24475	24919	25341	26884	15,2
о за	733,1	579,6	272,7	864,9	195,8	589,3	512,8	352,0	
стра									
ната									
Пер	22971	21899	17890	18655	20413	19906	18698	22425	-2,4
ник	7,1	8,9	1,7	8,1	5,9	1,6	4,2	3,0	

Източник: НСИ

В област Перник се наблюдава своеобразен бум на ПЧИ през 2017 г. и 2020 г. (въпреки настъпилата здравна пандемия през последната програмна година).

Годишен темп на изменение (хил. евро) на чуждестранните преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към края на декември през съответната година: данни за област Перник

Източник: НСИ

Ако зададем 2013 г. като базова (т.е. годината спрямо която ще се измерва ефекта от изпълнението на ОПРОП, влезнал в сила от 2014 г.), то в област Перник през 2020 г. се отчита спад с -2,4% на ПЧИ. За периода 2020- 2014 г. (т.е. при базова или нулева 2014 г.) има ръст от 2,4% в областта. Интересно е да се отбележи, че ПЧИ за Перник представляват 0,8% от ПЧИ общо за страната през 2020 г. (при 1,0% през 2013 г., т.е. динамиката на инвестициите в областта изостава от средната за страната).

През 2014 г. в страната са налични 3163 места за настаняване, от които 16 се намират в област Перник (или 0,5% са концентрирани в областта). През 2020 г. местата за настаняване в България нарастват до 3317 броя (ръст от 154 броя или близо 5% спрямо 2014 г.). Съответно ръст в област Перник се наблюдава обратната тенденция, като местата за настаняване там намаляват до 13 броя (спад с 3 броя или -19% спрямо 2014 г.) през 2020 г. Така през 2020 г. местата в област Перник са 0,4% от всички места за настаняване в страната.

Места за настаняване (брой) общо за страната и за област Перник в периода 2013- 2020 г.

		Места за настаняване	Изменение спрямо предходната година	Изменение спрямо 2013 г.
	Година	брой	%	%
Общо за страната	2013	2953	-	0
	2014	3163	7,1	7,1

	2015	3202	1,2	8,4
	2016	3331	4,0	12,8
	2017	3346	0,5	13,3
	2018	3458	3,3	17,1
	2019	3664	6,0	24,1
	2020	3317	-9,5	12,3
Област Перник	2013	17	-	0
	2014	16	-5,9	-5,9
	2015	16	0,0	-5,9
	2016	17	6,3	0,0
	2017	16	-5,9	-5,9
	2018	14	-12,5	-17,6
	2019	14	0,0	-17,6
	2020	13	-7,1	-23,5

Източник: НСИ

През 2014 г. в страната са реализирани 21 698 391 нощувки в местата за настаняване. През 2020 г. техният брой е 11 968 483 броя (т.е. спад с 9 729 908 броя или -44,8%). Всъщност до 2019 г. се наблюдава възходяща тенденция, която с настъпването на Ковид кризата е прекъсната (напр. през 2019 г. нощувките са се увеличили с 25% спрямо 2014 г. и спрямо 2013 г.). Ако проследим годишния темп на изменение в страната за периода 2014- 2020 г., то се открояват като негативни за туристическия бранш 2019 г. (когато има

отчетен спад от над 1% на нощувките спрямо предходната година) и пандемичната 2020 г. (когато нощувките намаляват с 55% на годишна база). През 2014 г. в област Перник са реализирани 31 133 броя нощувки в местата за настаняване. Съответно през 2020 г. техният брой се стопява до 19 878 броя (спад с над 11 хил. броя или -36,2% спрямо 2014 г.). Наблюдават се съществени прилики в развитието на туристическия бизнес в областта спрямо отчетения по-горе тренд за страната. Област Перник ръст на нощувките през 2014 г., 2016 г. и 2018 г., като през 2019 г. има лек спад на годишна база, а през 2020 г. пандемичната обстановка оставя силно негативен отпечатък върху реализираните нощувки. През 2014 г. реализираните нощувки в областта представляват 0,1% от всички нощувки в страната, а през 2020 г. достигат до 0,2% от тези в страната.

Реализирани нощувки в места за настаняване (броя) през периода 2013- 2020 г.: общо за страната и за област Перник

		Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Изменение спрямо предходната година	Изменение спрямо 2013 г.
	Година	брой	%	%
Общо за страната	2013	21617474	-	-
	2014	21698391	0,4	0,4
	2015	21397816	-1,4	-1,0

	2016	25185996	17,7	16,5
	2017	26054096	3,4	20,5
	2018	26845013	3,0	24,2
	2019	27154791	1,2	25,6
	2020	11968483	-55,9	-44,6
Перник	2013	25800	-	-
	2014	31133	20,7	20,7
	2015	30660	-1,5	18,8
	2016	32892	7,3	27,5
	2017	29465	-10,4	14,2
	2018	30948	5,0	20,0
	2019	30179	-2,5	17,0
	2020	19878	-34,1	-23,0

Източник: НСИ

Интересно е да се отбележи, че НСИ вече проследява и индикатора „Реализирани нощувки в места за настаняване по градове“. За следващия програмен период този индикатор ще предостави динамиката на туризма в гр. Перник, като е възможно да се направи разбивка и на нощувките от гл.т. на това дали са осъществени от български или чуждестранни граждани. През 2020 г. в гр. Перник са реализирани 12 419 нощувки в места за настаняване (което ако се сравни с данните от предната таблица, то в гр. Перник са реализирани близо 63% от нощувките в областта).

Във връзка с развитието на културния живот в общината ще бъде разгледана динамиката на няколко индикатора, предоставени от НСИ. За периода 2013-2020 г. общият брой на прожекциите на филми общо за страната намаляват с -34,4%, което е съпътствано с отчетен спад и в броя на зрителите от -72,4%. Отчетеният спад на прожекциите се дължи на съществения спад на броя на прожекциите на американски филми (-48,6%), които съставляват огромната част от излъчваните прожекции през наблюдавания период. Като положителна тенденция все пак следва да се открие ръста с над 200% на излъчваните български филми спрямо 2013 г. Ако погледнем какво се случва в целия Югозападен район, то са валидни същите констатации, както изведените за страната: наблюдаван спад на прожекциите на филми и на зрителите (съответно -50,5% и -75,4%) поради същественото намаляване на американските кино продукции (съставляващи преобладаващата част от прожекциите), съпроводен от ръст на показаните български продукции.

В област Перник не е възможно да бъдат описани тенденциите, тъй като не са налични данни за 2013 г.

Прожектирани филми според националността им по области и общо за страната: данни за периода 2013- 2020 г.

		2013		2020		Изменение 2013- 2020 г. (в %)	
		Прожек ции	Зрите ли	Прожек ции	Зрите ли	Прожек ции	Зрите ли

Общо за страната	Общо	248486	47597 03	162906	13158 48	-34.4	-72.4
	Български	4603	51003	15708	11102 6	241.3	117.7
	Европейски	19872	32551 8	20759	15583 7	4.5	-52.1
	Американски (САЩ)	206316	39592 97	105997	89940 0	-48.6	-77.3
	Други	17695	42388 5	20442	14958 5	15.5	-64.7
Югозападен	Общо	130962	27379 45	64859	67217 3	-50.5	-75.4
	Български	2797	33604	6328	56359	126.2	67.7
	Европейски	11583	19964 3	9153	90783	-21.0	-54.5
	Американски (САЩ)	109046	22836 37	42812	46135 5	-60.7	-79.8
	Други	7536	22106 1	6566	63676	-12.9	-71.2
Благоевград	Общо	3608	10276 4	2974	34289	-17.6	-66.6
	Български	64	1004	644	2503	906.3	149.3

	Европейски	422	11104	310	3232	-26.5	-70.9
	Американски (САЩ)	3061	88968	1923	26576	-37.2	-70.1
	Други	61	1688	97	1978	59.0	17.2
Кюстендил	Общо	1186	8904	237	5036	-80.0	-43.4
	Български	37	152	25	303	-32.4	99.3
	Европейски	57	271	45	1421	-21.1	424.4
	Американски (САЩ)	969	7505	161	2809	-83.4	-62.6
	Други	123	976	6	503	-95.1	-48.5
Перник	Общо	-	-	71	2283		
	Български	-	-	7	259		
	Европейски	-	-	8	639		
	Американски (САЩ)	-	-	56	1385		
	Други	-	-	0	0		
София	Общо	1013	14952	729	7450	-28.0	-50.2
	Български	11	189	25	341	127.3	80.4

	Европейски	46	326	155	1319	237.0	304.6
	Американски (САЩ)	956	14437	549	5790	-42.6	-59.9
	Други	-	-	0	0	#VALUE!	#VALUE!
София (столица)	Общо	125155	26113 25	60848	62311 5	-51.4	-76.1
	Български	2685	32259	5627	52953	109.6	64.1
	Европейски	11058	18794 2	8635	84172	-21.9	-55.2
	Американски (САЩ)	104060	21727 27	40123	42479 5	-61.4	-80.4
	Други	7352	21839 7	6463	61195	-12.1	-72.0

Източник: НСИ

Ако проследим във времето още един индикатор за развитието на културния живот в област Перник, то данните на НСИ сочат, че в периода 2017- 2012 г. има съществена промяна в броя на читалищата и в броя на членовете на читалища. За наблюдавания петгодишен период, попадащ в сферата на изпълнение на ОПРОП, то само в областта има ръст от близо 10% в броя на читалищата, а броят на регистрираните членове отчита скок от близо 17%. Това

говори за изключително ефективна политика в сферата на културния живот, която е подплатена с мерки, способстващи както развитието на читалищната дейност, така и за привличане и задържане на лица, ангажирани с културна дейност.

Брой читалища в страната в област Перник и динамика за периода 2012-2017 г.

	(брой)				%	
	2012		2017		Промяна 2017- 2012	
	Общо - Читалищ а	Общо - Членов е	Общо - Читалища	Общо - Членов е	Общо - Читалища	Общо - Членов е
Общо за странат а	3075	238204	3321	272797	8,0	14,5
Област Перник	74	5233	81	6114	9,5	16,8

Източник: НСИ и собствени изчисления

Оценяване на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнение на приоритетите, тематично насочени към конкурентоспособност и предприемачество

Спрямо доклада за резултатите от последващата оценка на Общинския план за развитие (ОПР) на Община Перник 2014- 2020 г. общата степен на постигане на целите на ОПР на Община Перник за периода 2014- 2020 г. е много добра в резултат на финансовото изпълнение (58,21%). Общата стойност на реализираните проекти е 284 634 390 лв.

За да бъде придобита по- добра представа за начина на използване на ресурсите е проведена фокус- групови дискусии с представители на местната власт, на бизнеса, на социално-икономически партньори (синдикални организации и представители на граждански движения/ инициативи) и неправителствени организации. Съответно са разисквани стъпките около приемане на целите за развитие на предприемачеството (инструментите за диалог), както и последвалото им изпълнение (мерки и ресурси). Дискусиите са проведени в периода юни 2021- юли 2021 г. на територията на община Перник. Общо са осъществени 3 групови дискусии с по 8 лица, включени във всяка. Така общият брой на обхванатите лица е 24. Групите са с хомогенен състав, т.е. представители от една и съща целева група. Това решение ограничи донякъде възникването на дискусии по отделни спорни точки, но също така спомогна за получаване на по- голяма дълбочина на получената информация и сравняване на преживяванията на представители от една и съща група. Тематичният фокус на дискусиите е основно по посока „предприемачество“ и „конкурентоспособност“, но са разисквани и част от осъществените мерки по развитие на туризма и културата. Участниците в групите са подбрани от списъци, предоставени от местната администрация с участниците от гражданския и бизнес сектора в дискусиите с администрацията

по приемането и прилагането на ОПРОП. Целта е да се анализира мнението на участници, които са били ангажирани в целия период по изпълнение на плана. Модел на въпросника за провеждане на фокус груповата дискусия е представен в Приложение 2.

Фокус груповите дискусии представлява динамичен разговор между водещ (модератор) и лица, подбрани по определени критерии като част от заинтересованите страни по даден въпрос/ проблем. Фокус групите дават възможност да се изследват индивидуалните виждания, чрез което се постига по- задълбочен поглед за същността на изследвания предмет. Предимство на този метод за набиране на информация е възможността за задълбочено разглеждане на предмета на анализа и получаването на аргументирани позиции относно неговото проявление, проблемни страни и др. Събирането на лицата за целите на дискусията на конкретно място и за конкретен времеви отрязък позволява провокиране на дискусии/обмяна на идеи между участниците. Друго предимство на метода е възможността да се наберат мненията и оценките по дадена тема на повече от един респонденти едновременно. Груповите дискусии следва да включват еднородна група участници (обем на групата 8- 10 човека) в неформална обстановка, за да се събере максимално достоверна и добра като обем качествена информация. По- еднородният състав (вкл. по пол, възраст, социален статус, друг признак) позволява по- лесна комуникация и ефективност на процеса на събиране на данни. Също така наличието на опитен водещ способства дискусията (по предварително избрана) да набере данните, необходими за изпълнение на изследователските задачи. Ръководенето на групите без налагане на

собствена позиция от водещия е ключов елемент за провокиране на участниците да изказват своето мнение. Организационните детайли при провеждане на фокус групи също са от значение: тук се включва предоставянето на точни указания или карта за мястото на дискусиата, предварително обявяване на продължителността на събирането (вкл. паузите при по- продължителен диалог), информация за целта на изследването и следващите стъпки, които изследователя/ите ще предприемат за завършване на емпиричния етап от работата по темата. Съответно информирането на участниците може да е с писмо- покана, последвано от телефонно обаждане за разясняване на споменатите по- горе елементи и за потвърждаване на участието (3).

Провеждането на фокус групата изисква изследователят да подбере набор от въпроси или списък с области, които да бъдат дискутирани с участниците. Макар и да е желателно наличието на гъвкавост и неформална обстановка, то е важно да се установи структуриран диалог, следващ предварително дефинираните съществени области и да не се допуска отклоняване на диалога в странични области (области, които не са от интерес за анализа). Провеждането на повече от една фокус-групи осигурява цялостност на изследователската работа- обхващане на максимален брой участници, които разсъждават върху подадените теми (3).

Процесът на провеждане на фокус група преминава през следните стъпки. Първо, определяне на целта на проучването: на базата на тази стъпка се определят всички следващи дейности. Второ- изработване на инструментариум. Тук се има предвид сценария (картата с въпроси) със

съответните ключови теми, които трябва да бъдат засегнати по време на дискусиата. Трето, подбор на участници, който се опира на описаните по-горе добри похвати за провеждане на фокус групи. Съответно оптималният брой на участници е добре да е в диапазона 8- 10 лица. Четвъртата стъпка е осъществяването на самата фокус група чрез опитен модератор. Препоръчителната продължителност на дискусиата е 1 час и 30 минути или максимум 2 часа. За стартиране на разговорите се залага на лесен, общ начален въпрос, снижаващ напрежението и „разтопяващ ледовете“ в групата. След това модераторът преминава през отделните теми до окончателното им изчерпване. Последната стъпка е анализът на събраната информация и по-конкретно подбиране на релевантните отговори на въпросите, съотнасяне на данните към изведените хипотези и оттук генериране на изводи и препоръки (3).

Обобщение на данните, получени чрез фокус- груповата дискусия.

Как бихте описали проведения диалог за формулиране на ОПРОП от гл.т.:

- **периодичност на връзката със заинтересованите страни,**
- **качество на подаваната информация, качество на диалога,**
- **наличие на обратна връзка и разбиране на позицията на отсрещната страна,**
- **възприемането на компромиси по спорни направления,**
- **извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога,**
- **осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП?**

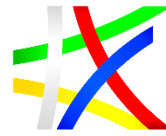
Моля поставете количествена оценка по всеки един критерии. Използвайте скалата от 1 до 6, където 6 е най- високата степен, и обосновайте своя отговор.

По- долу е представена таблицата с обобщени оценки от всяка една фокус групова дискуссия. Предоставена е и осреднена оценка по всяко изследвано направление, а в писмен коментар са изведени някои основни позиции на респондентите.

Местна администрация		Бизнес организации		Синдикати, граждански движения, НПО	
периодичност на връзката със заинтересованите страни	на 6	периодичност на връзката със заинтересованите страни	на 5	периодичност на връзката със заинтересованите страни	на 5
качество на подаваната информация, качество на диалога	на 4	качество на подаваната информация, качество на диалога	на 5	качество на подаваната информация, качество на диалога	на 4
наличие на обратна връзка и разбиране на позицията	на 6	наличие на обратна връзка и разбиране на позицията	на 5	наличие на обратна връзка и разбиране на позицията	на 4

отсрещната страна		отсрещната страна		отсрещната страна	
възприемането на компромиси по спорни направления	5	възприемането на компромиси по спорни направления	5	възприемането на компромиси по спорни направления	5
извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога	6	извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога	5	извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога	4
осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП	5	осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП	5	осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП	5
Средна оценка от всички компоненти:	5,3		5,0		4,5

По отношение на направлението „периодичност на връзката“ служителите в община Перник аргументират високата оценка от тяхна среда с факта, че общината винаги е осъществявала активно взаимодействие с бизнеса за постигане на устойчиво икономическо развитие. Като пример за форми на сътрудничество и публично частно партньорство за осъществяване на съвместни проекти са концесиите. Такива са например договорите за предоставяне на концесия на пазари, хижи, язовири. Концесиите допринасят за нарастване на конкуренцията, за използване на опита на частния сектор и за постигане на ефикасност и иновации. По-ниската оценка на администрацията при „качество на подаваната информация, качество на диалога“ е продиктувана от няколко критични в своите възгледи респондента, които споделят, че през последните 3 години от реализацията на ОПР (от 2018 до 2020 г. включително) не са изготвени Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР, което значително затруднява комуникацията със заинтересованите страни и не е способствало за добър имидж сред широката общественост, интересуваща се от степента на изпълнението на плана. Споделено е, че не е възможно да се следи напредъка по целите, ако в Междинната оценка на Общинският план за развитие, изготвена през 2017 г. не е отчетено изпълнението на индикаторите за наблюдение на ОПР, както и разпределението и усвояването на финансовите ресурси. От страна на гражданския сектор също споделиха за този проблем и един от респондентите от групата посочи, че не е редно в актуализацията на ОПР да не е отразено изпълнението на индикаторите към 2017 г.

По индикатора „възприемане на компромиси по спорни направления“ е дадена висока оценка от почти всички участници в дискусиата. И от трите изследвани групи споделиха, че по определени проекти трудно се е достигнало до общо решение и на места администрацията е взимала решения, които не са получавали подкрепата на представителите на бизнеса и/или на гражданите. Като цяло обаче процесите по консултиране в голяма степен са довеждали до обща визия и съгласие за прилагане на дадена дейност, като единствено противоречия са възниквали по метода и/или периодичността на изпълнението и отчитането.

По отношение на индикатора „наличие на обратна връзка и разбиране на позицията на отсрещната страна“ се наблюдаваха сериозни разминавания в позициите на изследваните групи. Докато бизнеса и администрацията поддържаха мнението, че се подава обратна връзка по разискваните теми, то от НПО и гражданския сектор изтъкнаха, че обратната връзка не винаги се случва, не е адекватна като аргументирана позиция за приемане/ отхвърляне на предложение и често е под формата на устни бележки в рамките на общи заседания. Поради това като цяло повечето представители на гражданския сектор поставиха ниски оценки и изтъкнаха необходимостта от сериозно реформиране на методите за отговор на администрацията към поставените питання или предложения. Изказа се дори виждането за използване на новите технологии (особено споделените облачни услуги) като инструмент за съхраняване на информация и проследяване във времето на всички позиции (дори и липсата на писмени бележки от всяка страна, когато са поискани такива за целите на архива на дейността на съвместните групи).

Друго сериозно разминаване по позициите се наблюдаваше по индикатора „извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога“. Тук администрацията посочи, че още в рамките на самите общи обсъждания винаги се е разглеждала точка как ще се развие във времето комуникацията със заинтересованите страни след приемането на даден проект. Съответно са определяни срокове и методи за поддържане на връзката, определяни са и отговорни лица от общината, които имат ангажимент да осъществяват последващия диалог. Бизнесът също като цяло дава висока оценка по индикатора, като единствено няколко представителя обявяват, че не винаги са им изпращани ключови материали, понякога са пропускани важни срокове за съобщаване на отворени процедури за обществени поръчки. От страна на гражданите също се съобщава за липса на получени материали по определени теми от интерес, за късно съобщаване на новите срещи за обсъждания на текущи/ предстоящи проекти (което съответно е възпрепятствало присъствието на представителите от групата), за слаб интерес към използване на алтернативни модели за комуникация с широката публика от страна на администрацията (което от своя страна заключвало проектите и тяхното популяризиране, но и не давало чуваемост за резултатите от текущите проекти дори и в рамките на тесния кръг от участващи заинтересовани страни в съвместните срещи).

По индикатора „осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП“ има като цяло единодушие сред изследваните лица, че са използвани добре собствените канали на администрацията за съобщаване на текущите резултати и проекти.

Също така и бизнес, и граждани са били въввлечени в различни форуми за популяризиране на дейностите по ОПРОП, като активно са стъпвали на собствените си уеб страници и профили в социалните мрежи, за да комуникират с широката публика. Все пак всички респонденти бяха на мнение, че при по-възрастното и по-младото поколение има различни модели за предаване на информация и оттук е необходимо да се разработят допълнителни стратегии за достигане до тези лица. Така напр. според администрацията печатни плакати, листовки и брошури на ключови места из административните сгради вършат много по-добра работа за общуване с различни целеви групи, в т.ч. пенсионери и лица от уязвимите групи. От страна на бизнеса и НПО е идентифицирана платформата YouTube като един съвременен модел за комуникация. Естествено не става въпрос за чисто информативни клипове, а за креативно и авторово съдържание, вкл. разговори с местни жители, изготвяне на пародийни сцени, заснемане на природни забележителности и т.н. Всички заинтересовани страни подчертаха и необходимостта от провеждане на срещи и след приключване на ОПРОП, като се запазва сходен състав на членовете и се споделят нови инициативи и предложения за продължаване на определени дейности.

Смятате ли, че избраните мерки по ОПРОП са способствали за постигането на приоритетите и оттук на стратегическите цели, насочени към развитие на предприемачеството? Смятате ли, че максимално добре е планирано осъществяването на всяка мярка и

заинтересованите страни са могли да коригират проблемите около изпълнението?

Представителите на администрацията и бизнеса изразиха цялостно съгласие, че избраните мерки към всяка една стратегическа цел са напълно адекватни и са допринесли за постигането на целите. В рамките на програмния период е извършен и анализ на състоянието и нуждите на бизнеса в общината и са идентифицирани основните области на подпомагане. В рамките на различни програми са (напр. оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма за развитие на селските райони, оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“) са отпуснати над 20 млн. лв. за близо 200 бенефициенти като част от усилията на общината за реализация на фискални и нефискални мерки за подпомагане на бизнеса.

От страна на синдикати и НПО също се смята, че мерките са способствали за постигането на целите, но определени лица изказват съмнение, че дизайнът на мярката е оптимално добрият и съответно е можело да се постигне по-голям ефект и трайност на резултата. От същата целева група е изразено и мнението, че е имало редица проекти, които са останали на заден план, а някои дори не са били взети под внимание и приети. Поради това е изразена една разграничаваща се позиция, която хвърля светлина върху предшестващия стартирането на плана процес и подкрепя и изказаните по предходния въпрос тези, че диалогът с граждани/ НПО по оформянето на ОПРОП на места е бил прекъсван, нямало е адекватна обратна връзка по доста изказани предложения и част от мерките не са получили пълна подкрепа.

От страна на местната власт е изказано мнението, че е постигнат оптимален процес по планирането и осъществяването на мерките (в частност и тези за развитие на конкурентоспособността), като най-важен принос е имал отдел „Европейски и национални оперативни програми“. В компетенциите на отдела е изготвянето на анализи, прогнози и експертни оценки при подготовката и изпълнението на общинския план за развитие; координиране изготвянето на доклади за изпълнението на общинските стратегически документи. Администрацията е инвестирала и продължава да инвестира много в развитието на човешкия ресурс в отдела и по мнението на един от участниците в дискусията отделът е един от най-подготвените и квалифицирани в административната структура. Именно чрез този отдел се разработват и прилагат стратегическите документи за развитие на Общината, но и се оказва съдействие по изпълнение на различните видове проекти.

По отношение възможността за нанасяне на корекции по изпълнението на ОПРОП всички изследвани групи се обединиха около виждането, че не са действали по оптимално ефективен начин и поради натовареност с други текущи задачи не са вложили целият си потенциал за извеждане на нови или алтернативни решения за неработещи проекти. Поради тази причина се е допуснало и неизпълнението на редица проекти. Поради липсата на взаимна подкрепа между групите, често се е случвало даден проект да остане „във въздуха“ и да не се възприема като ангажимент само на определен кръг от лица. Също така на моменти липсата на достатъчен на брой човешки ресурс в администрацията е повлиявал за забавяне/ неизпълнение на дейности. Свиващият се трудов пазар трудно предоставя качествени кадри, а дори и да

са налични такива, то е необходим сериозен период от време, за да бъдат обучени и евентуално да им се делегира самостоятелна отговорност по отдели приоритети на ОПРОП.

Какво е Вашето мнение за степента на използване на ресурсите за осъществяване на двете стратегически цели по ОПРОП и по-конкретно за изпълнението на мерките по Стратегическа цел 1?

От страна на администрацията отчитат неизпълнението на целия заложен финансов ресурс, като го отдават на наличието на някои по-амбициозни цели, надхвърлящи капацитета на всички заинтересовани страни. От друга страна малкият по численост състав на администрацията отчита като свое постижение факта, че се е справил с управлението на големи парични потоци, идващи по различни линии на финансиране. Счетоводството е изпитало силна натовареност при непрекъснатото следене на разплащанията и насочването на ресурси от различни пера. За справка е заявено, че до 2015 г. са изпълнявани проекти, финансирани от Европейските фондове, действащи през предния програмен период (2007-2013 г.). После, периодът на изпълнение на Плана съвпада с новия програмен период в Европейския съюз (2014-2020 г.), което е намерило отражение в редица нови възможности за финансиране. Те обаче е трябвало да бъдат много бързо разбрани, за да не се допусне изоставане и загуба на ресурс. При общото натоварване на администрацията това е изисквало много допълнителни часове на обучение и изграждане на нови канали за комуникация. През новия програмен период е започнало и изпълнението на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на град Перник, чиято цел е осигуряване на координация и баланс на

пространствените и секторните аспекти на градското развитие на базата на три дефинирани зони на въздействие, което е изисквало нова степен на приоритизиране на административната работа.

Представителите на бизнеса и гражданските среди също отчитат неефективното усвояване на наличните ресурси за осъществяване на целите по развитие на предприемачеството, но и туризма и културния живот в общината. Оказана е била подкрепа за запазване на конкурентноспособните предприятия в общината и за привличане на нови инвестиции от проекти, финансирани от оперативните програми за периода 2014-2020 г. Все пак в голяма степен администрацията не е била способна да развие методика за привличане на финансови ресурси и/или тяхното изразходване. От страна на бизнеса е посочен като основен недостатък изоставянето на проекти от типа изграждане на Експо център за бизнес форуми и изложби и изграждане на транспортно-логистичен център- гара Разпределителна. Въпреки добрите инфраструктурни решения около ВиК снабдяването на общината, то и бизнес и граждани отчитат все още лоша и недостатъчна пътна мрежа за развитие на предприемаческия потенциал, както и лоша транспортна осигуреност до по-малки населени места (което пък възпрепятства културния и туристическия напредък).

Смятате ли, че е постигнат добър ефект за развитие на туризма и културата на територията на общината след осъществяването на ОПРОП?

Нито една от страните не даде отлична оценка за ОПРОП по отношение развитието на туризма и културата на територията на общината. Според НПО сектора може да се говори за преизпълнение на някои набелязани цели и осъществени проекти за развитие на социалната инфраструктура и здравеопазването, което е в изключителен плюс за населението, но се е случило за сметка изоставане на определени културни обекти и начинания. Сред неизпълнените проекти е един от емблематичните обекти на културата-реконструкция на Мемориала на пернишките миньори и превръщането му в Галерия на модерните изкуства. Представителите на администрацията също изказаха тезата, че културните цели са отстъпили на някои други такива, като през седемгодишния период Община Перник например е осъществила една много последователна политика по модела за „социална грижа в общността“. Представителите на бизнеса наблегнаха на тезата, че без инвестиции в културния сектор не е възможен и подем на туризма (особено привличането на туристи от община София), а оттук и развитие на микро и малки бизнеси в общината. Поради тази причина се дава ниска оценка за усилията по развитие на секторите и са разпознати само няколко съществени инвестиционни обекта, които са реализирани чрез взаимодействие с бизнеса (напр. изграждане на Парк на предизвикателствата, възстановяване на читалища, църкви и др.).

Оценяване на степента на постигане на приоритетите и мерките, и устойчивост на резултатите по конкурентоспособност и предприемачество

На базата на анкетно социологическо проучване (общо 500 броя анкети сред представители на бизнеса, централната и местната власт) са проучени възприятията на гражданите за степента на осъществяване на заложените в ОПРОП цели, вкл. създаването на дългосрочен ефект за жителите на Перник. Анкетното проучване е проведено в периода март- юни 2021 г., като обхваща 50 представители на централната и местната власт и 450 представители на/ от бизнеса. Съответно в Приложение 3 са представени макетите на двете анкетни карти. Участниците са подбрани чрез метода на непредставителна извадка. Анкетните карти са изпратени по имейл, като двете целеви групи разполагаха с линк към Google Drive за достъп до електронната анкетна карта:

- Линк за достъп до анкетната карта за представители на Централна и местна власт: <https://forms.gle/XBXuxnxKSsjv7peZ6>
- Линк за достъп до анкетната карта за представители на бизнеса и лица, наети от предприятия/ организации, функциониращи на територията на община Перник: <https://forms.gle/nGokv5NhRoGJLPVw5>

Списъкът с имейли на представители на Централна и местна власт е предоставен от община Перник; отново от същия източник са предоставени имейли към бизнес организации, като всеки от респондентите е помолен да препрати въпросника на поне още 1 бизнес организация (т.е. приложен е т.нар. метод на „снежната топка“). Допустимите участници от страна на бизнеса са както редови наети лица, така и собственици или мениджъри на предприятия. Всеки от респондентите се е намирал в заетост по време на попълване на въпросника.

Анкетните карти са разделени на няколко тематични кръга от въпроси, покриващи полетата от интерес на настоящия анализ, а именно: конкурентоспособност и предприемачество, туризъм и култура.

Следва да се отбележи, че респондентите от страна на бизнеса попълват в демографската секция от въпроси данни, както за местоположението на предприятието/ организацията, за която работят, така и данни за населеното място, в което живеят. Това е наложително, тъй като анкетираните отбелязват своите впечатления не само за бизнес средата, но и за туристическия и културния живот в Общината. Поради това лица, които не живеят на територията на Общината са допуснати до анкетата и са зачетени отговорите им, само по отношение на първите два раздела. Следващите попълнени данни (в трети и четвърти раздел) не са сметнати за релевантни към целевата група на изследването и не са анализирани.

Приложението на анкетата за постигане на заложената цел следва методическата линия на количественото изследване и набирането на голям обем информация по конкретни критерии. Анкетните карти са изключително разпространен инструмент за получаване на необходимите данни. Той се осъществява чрез попълване лично от анкетьорите в пряк контакт с анкетираните лица или чрез попълване лично от респондентите при мониторинг на процеса от страна на анкетьорите. Отново при формулирането и подреждането на въпросите се прилагат значителни изисквания с оглед постигане на максимална ефикасност на процеса по събиране на данни. Научно формулираните въпроси (в т.ч. спазвайки изисквания като максимално достъпен и ясен език, еднозначно тълкуване на въпроса, избягване на

множество твърдения в един въпрос и др.) са тези, които в крайна сметка подпомагат събирането на достоверна емпирична информация. Съответно заложените отговори на въпросите тестват определени характеристики на предмета на изследването и способстват за проверката в социалната практика на базовата хипотеза и хипотезите- следствия. Въпросниците на анкетата позволяват тематичното групиране на определени въпроси в съответни групи, т.е. обособяване на определени ядра на анализа с оглед получаване на информация за отделен признак на изучавания предмет, за отделна страна от същността му или за действието на даден фактор- детерминанта зад предмета. Съвкупността от всички групи във въпросника представлява ядрото на емпиричния количествен анализ. Въпросите позволяват набирането именно на интересуващата изследователя информация за обективните признаци и същността на предмета. Възможно е част от въпросниците да е посветена на изследване на мненията, оценките и предложенията на изследваната извадка за подобряване, развитие и усъвършенстване на разглеждания предмет (явление). От гл.т. на вида на въпросите, то анкетното изследване може да почива на открити, закрити и смесени въпроси. Откритите въпроси позволяват на респондентите да отговорят собственооръчно писмено; закритите въпроси не допускат подобна свобода и изискват респондента да избере между предварително формулирани отговори. Смесените въпроси са комбинация от открити и закрити въпроси- т.е. допуска се избор между предварително дефинирани опции, както и посочване на „друг“ по- релевантен спрямо анкетирувания отговор. Практиката допуска предварителна апробация на изготвения въпросник с цел отстраняване на подвеждащите въпроси,

изчистване на дизайна на картата, проверка на времетраенето на попълване, премахване на неясни термини и/или въпроси, възприемани като докосващи се до чувствителни теми и др. (5).

Ключови резултати от анкетната карта за представители на Централна и местна власт (отговорите на въпросите и процентните съотношения са представени в Приложение 4):

- Демографската характеристика на изследваните лица е следната: по-голям дял на обхванати жени, преобладават лицата на възраст 35- 50 години (68% от анкетираните), преобладават лицата от местната администрация (68% от анкетираните).
- Спрямо преобладаващият дял от анкетираните лица (88%) благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината;
- По отношение на наличието на транспортни връзки с бърз достъп до общинския център (гр. Перник) 12% изразяват мнение, че не са създадени такива, а 34% са донякъде склонни да приемат твърдението.
- Транспортната инфраструктура не се възприема като намираща се в отлично състояние за 26% от анкетираните. Само 32% от лицата пък определят пътищата като отлични за движение.
- Преобладават лицата, които не откриват връзки между община Перник със съседни общини за развиване на предприемаческия потенциал и конкурентоспособността на бизнеса (32%) и тези, които отличават известна степен на създадени контакти с общините (42%).

- Като цяло не се възприемат твърденията или се възприемат със сериозни резерви за наличието на условия за професионално и кариерно развитие на територията на цялата община и за наличието на условия за стимулиране на ученето през целия живот на територията на цялата община.
- Фолклорните и арт фестивалите са разпознати от най- голям брой лица (46 на брой) като имащи нужда от ново финансиране през следващия програмен период, за да се увеличи още туристическия им потенциал. Следващи по популярност са църквите (35 лица ги посочват като приоритетна за финансиране област). Появиха се и няколко отговора в графа „Друго“, където се посочи необходимостта от развитие на търговските улици и центрове за привличане на туристи за шопинг изживявания.
- Преобладаващата част от анкетираните (46%) изразяват известна степен на резервираност към твърдението, че общината е развила добра рекламна стратегия за привличане на туристи към културно-историческите паметници.
- Около $\frac{1}{4}$ от респондентите изразяват мнение, че не са създадени добри материални условия и пиар дейности за привличане на туристи към музеи и галерии.
- За 66% от анкетираните паркът на предизвикателствата (кв. Войниковец, гр. Перник) следва да се развива през следващия програмен период като среда за културни изяви, т.е. разпознава се като място за развитие на културен туризъм.

Ключови резултати от анкетната карта за представители на бизнеса и лица, наети от предприятия/ организации, функциониращи на територията на община Перник (отговорите на въпросите и процентните съотношения са представени в Приложение 4):

- Спрямо демографския блок с въпроси, то в изследването са обхванати почти еднакъв брой мъже и жени, работещи и живеещи основно на територията на гр. Перник. Най- висок е делът на респондентите във възрастовата група 35-50 години (54%), но са обхванати и млади лица (до 35 години- 29%) и по- възрастни (над 50 години- 17%). Преобладаващият дял от респондентите са със средно образование (51%), а от гл.т. на трудовия статус мнозинството (80%) са наети лица. Разбивката и големият брой натрупвани на данни по различни признаци позволява последваща обработка с цел открояване на специфичните виждания на отделните групи респонденти. Макар и за целите на този анализ това да не е необходимо, то бъдещи изследвания могат да стъпят на тези натрупвания.
- Сравнително висок е делът на лицата (46%), които не са запознати с функционалностите на сайта на община Перник и не могат да дадат отговор дали на него публикува актуална и полезна информация за запознаване на населението с актуални бизнес събития (форуми) и проектни дейности.
- Приблизително 2/3 от лицата заявяват, че не са доволни или не могат да дадат мнение по действията на администрацията на община Перник за

информирани и допитвани до жителите на районите при благоустрояване или преустрояване на обществените пространства в близост до тяхната месторабота/ живеене.

- Висока е степента на пълна удовлетвореност (44%) от дейностите по обслужване на гражданите и бизнеса от служителите на община Перник. Все пак за 28% качеството на услугата е донякъде приемливо, а за 17% не се предоставя качествено обслужване.
- Близко 60% от анкетираните споделят, че са съгласни изцяло или частично с мнението, че благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината. Все пак за близо 37% това не е така и те не разпознават равномерното развитие на населените места като приоритет на администрацията.
- Преобладаваща част от респондентите (76%) изразяват пълно или частично съгласие, че е наличен бърз транспортен достъп до общинския център. Все пак за 20% от изследваните това не е вярно и тук се предполага създаването на трудности за функционирането на бизнеси в периферията на общината. Противоречиви са мненията и за качеството на транспортната мрежа (пътищата) като цяло- респондентите са изключително разделени в два противоположни лагера, като тук е интересно да се анализира дали защитниците на тезата за доброто състояние на пътищата не са концентрирани в град Перник и дали имат наблюдения за случващото се извън града.

- Макар и над 2/3 от лицата да смятат, че е налице добра инфраструктура за бизнес дейност в общината, то за 20% от целевата група това не е валидно твърдение.
- Степента на сътрудничество между бизнеса и професионалните гимназии, школи, кръжоци и др. форми на ученическо и младежко творчество с цел привличане на млади лица в организациите/ фирмите е все още на много ниско ниво (17% от респондентите споделят за наличието на подобна практика, а 80% заявяват, че няма подобна дейност).
- Бизнесът и неговите служители все още не успяват да се възползват от различни форми на формално/ неформално обучение, таксата за която да е поета от определена институция на територията на община Перник. Едва 9% от анкетираните са се възползвали от някаква форма на обучение през определена програма/ проект.
- По отношение на средата, предразполагаща привличането на туристи на местно ниво, то за над 2/3 от респондентите са изградени достъпни за пешеходци/ родители с колички обществени места около туристическите паметници. Като най- успешната форма за привличане на туристи са идентифицирани арт и фолклорните фестивали (близо 90% от респондентите ги разпознават като напълно или частично атрактивни за туристическия бранш), на следващо място са разпознати църквите, парковете и местата за отдих и накрая паметници и мемориали на известни българи.

- Все още е слаб интереса към центрове в областта на изкуствата, знанието и иновациите (в т.ч. читалища, галерии, културни институти, работилници, лаборатории и т.н.). Едва ¼ от респондентите споделят, че посещават тези обекти. Значително по- висока е посещаемостта на музеите (44% се определят като посетители).
- За близо 2/3 от респондентите на територията на общината не се провеждат достатъчно на брой културни събития, така че да се развива културния живот на общността. Това следва да е един от ключовите приоритети за новия програмен период, като освен залагане на високо търсени от туристите продукти (като напр. фестивали), следва да се обмислят стратегии за ръст на местното търсене и насърчаване посещението на културни институции (като музеи, галерии и т.н.).
- Тласък в събитийния календар определено е дал изграждането на Парка на предизвикателствата (кв. Войниковец, гр. Перник). Цели 57% от анкетираните са посетили в някакъв момент тази локация, като са дадени изключително високи оценки (в основния случай от 4 до 6, като 6 е най- високата степен на скалата) за всички негови компоненти. Най- високо оценени са например (т.е. с над 50% от гласовете, концентрирани при оценките „5“ и „6“ по скалата) за зоните за отдих, сцената за културни изяви, детските площадки, зоната с трасета за маунтинбайк. По- слаби оценки (с натрупвания от над 30% от отговорите в диапазона от 1 до 3 по шестобалната скала) са дадени на зоната „Търсене на философския камък“ - логическа игра и обособеното място за огнище с пилон за знаме и палатков лагер-част от „скаутска зона“. Като цяло обаче

Паркът е високо оценен и поради това в следващия програмен период следва да се поддържа и развива неговата структура, но и да се обмисли мултиплицирането на проекта и в други части на Общината (особено, където инфраструктурата го позволява или се обмисля нейното развитие и обвързване с нови туристически обекти).

Оценяване на целесъобразността от прилагането на Общински план за развитие на Перник 2014-2020

В стратегическия документ „Последваща оценка на Общинския план за развитие (ОПР) на Община Перник 2014-2020“ е представена крайната разбивка на отношенията между отделните : цели- индикатори- приоритети- мерки- инструменти и ресурси за тяхното постигане.

На база на визията за развитие на Общината е дефинирана 1 обща цел, подкрепена от 2 стратегически цели, към които съответно са прикрепени по 2 приоритета. Към всеки от двата приоритета има разработени специфични цели. Обобщено в таблицата по- долу са представени извършените разбивки на дейностите до достигане на ниво проект.

Общото техническо изпълнение на Стратегическа цел 1 (СЦ1) е много добро- постигнато е изпълнение от 62%. Проектите/ мерките, водещи до изпълнение на **Приоритет 1** към СЦ1 са общо 15, като постигнатото изпълнение е 47% - незадоволително изпълнение. Осем от предвидените проекти не са изпълнени. Проектите/ мерките, водещи до изпълнение на **Приоритет 2** са

общо 49, като постигнатото изпълнение е 67% - много добро изпълнение 16 от предвидените проекти не са изпълнени.

Общото техническо изпълнение на Стратегическа цел 2 (СЦ2) се определя като отлично, с постигната степен от 84% на изпълнените проекти. Проектите/ мерките, водещи до изпълнение на **Приоритет 3** са общо 69, като постигнатото изпълнение е 82,6%. Дванадесет от предвидените проекти не са изпълнени. Проектите/ мерките, водещи до изпълнение на **Приоритет 4** са общо 5, като постигнатото изпълнение е отлично - 100%

Визия			
Обща цел			
Стратегическа цел 1. Развитие на конкурентноспособна местна икономика чрез балансираните териториални инвестиции, подобряване на техническата инфраструктура и на физическата среда		Стратегическа цел 2. Развитие на общество на знанието и подкрепа за местния растеж чрез прилагането на иновативни решения.	
Приоритет 1. Подкрепа за запазване на конкурентноспособните предприятия в	Приоритет 2. Рехабилитация и развитие на техническата инфраструктура и	Приоритет 3. Развитие на човешкия капитал в общината като ресурс за	Приоритет 4. Подобряване на капацитета и ефективността на работа на администрацията.

общината и развитие на регионалната инфраструктура за привличане на нови инвестиции				подобряване на физическата среда.				създаване и привличане на нови бизнеси.				
С	С	С	С	Сп	Спец	Сп	С	С	Спец	Спец	Спец	Специфична цел
п	п	п	п	ец	ифич	ец	п	п	ифич	ифич	ифич	4.1
е	е	е	е	иф	на	иф	е	е	на	на	на	
ц	ц	ц	ц	ич	цел	ич	ц	ц	цел	цел	цел	
и	и	и	и	на	2.1	на	и	и	3.1	3.2	3.3	
ф	ф	ф	ф	це		це	ф	ф				
и	и	и	и	л		л	и	и				
ч	ч	ч	ч	1.		2.	ч	ч				
н	н	н	н	5		2	н	н				
а	а	а	а				а	а				
ц	ц	ц	ц				ц	ц				
е	е	е	е				е	е				
л	л	л	л				л	л				
1	1	1	1				2	2				
.				
1	2	3	4				3	4				

<p>В обхвата на Стратегическа цел 1 са дефинирани общо 64 проекта, обвързани със съответните приоритети и специфични цели. От тях: изпълнени – 28, в процес на изпълнение – 6, частично изпълнени – 6 и неизпълнени – 24.</p>	<p>В обхвата на Стратегическа цел 2 общо са обхванати 74 проекта, обвързани със специфичните цели. От тях: изпълнени – 50, в процес на изпълнение – 7, частично изпълнени – 5, неизпълнени – 12.</p>
---	--

Извод: Съотношението на проектите по СЦ1 към СЦ2 е 64: 74 (или 0,8:1, като тук 1 е по- високата стойност). Съотношението на изпълнените проекти СЦ1: СЦ 2 е 28: 50 (или 0,56:1). Неизпълнените проекти СЦ1: СЦ 2 са в пропорция 24: 12 (1: 0,5). Степента на изпълняемост от гл.т. на изцяло завършени проекти при СЦ1 е 43,8% (т.е. 28 изпълнени от 64 проекта). При СЦ 2 процентът е 67,6% (или 50 изпълнени от 74). Ако вземем в предвид и тези проекти, които са частично изпълнени и в процес на изпълнение, то тогава резултатите при СЦ1 ще са изпълняемост от 62,5%, а при СЦ2 ще са 83,4%.

Оценяване на въздействието на интервенциите при прилагането на общинския план за развитие в частност конкурентоспособност и предприемачество.

За осъществяване на целевия анализ в настоящия раздел са събирани и обработени количествени и качествени данни с метода на полуструктурираното интервю сред представители на бизнес,

неправителствен сектор и местна власт. Основният фокус на анализа е върху избора на инструменти (мерки) за постигане на заложените стратегически цели и доколко релевантни (подходящи) са избраните инструменти спрямо целите. Доколкото в предишния раздел се търсеше оценка за степента на постигане на заложените цели, то в настоящия се търси прочит на това, дали начинът (методът) на изпълнение на политиката е бил адекватен за постигането на заложените в Плана цели. Макетът на използвания въпросник за интервю е представен в Приложение 5. Период на реализиране на интервютата с идентифицираните целеви групи: август- септември 2021 г.

Полуструктурираното интервю е своеобразен методологически компромис между двете гранични степени на стандартизация. Методът на набиране на информация е стандартизирано интервю „лице-в-лице“. Накратко в следващите параграфи са описани двете форми на интервюта, на базата на които се изгражда полуструктурираното интервю.

Приложението на метода на допитването под формата на нестандартизирано интервю предостъпя на изследователя възможност за емпирически досег с наблюдавания обект и изучаване на неговите характеристики. Интервюто се използва и за емпирическа верификация (проверка) на базовата хипотеза или хипотезите-следствия, формирани в резултат на първичното наблюдение на даден обект. Нестандартизираното интервю се провежда без предварително подготвен въпросник и включва въпроси, които са свързани с темата, целта и задачите на изследването, както и със социологическия модел на обекта. На допитваните лица се задават въпроси, които се разясняват по смисъл, но и модифицират по форма при липса на правилно тълкуване от страна на

респондента в непосредствената ситуация на интервюирането. Тази форма на интервюиране е зависима от особеностите на професионалния опит и на личността на водещия интервюто изследовател. Съответно тя се влияе и от времето, през което следва да се извърши- възможно е да доведе до много по- задълбочени резултати и описание на обекта и предмета на изследването (6). На базата на този вид интервю изследователят може да се насочи и към изследване на нови характеристики на обекта на изследването и да проучи взаимовръзки, които при първичния преглед на литературата не е предполагал, че съществуват между отделни характеристики.

Стандартизираното интервю се счита за най-често прилагания метод в изследователската практика, с които се набира първичната информация.

„Както показва самото наименование на метода, познавателните процедури и техниките за набиране на информация са максимално стандартизирани. За да се гарантира набиране на сравнима индивидуална първична информация, при стандартизираното интервю поведението на интервюера предварително се алгоритмизира- чрез строги инструкции за дейностите, които интервюерът следва да извърши на терена“ (Ченгелова, Е., 2016 г., стр. 27). При стандартизираното интервю се прилага коректно и точно „възпроизвеждане“ на изследователския инструмент (въпросникът), който е разработен в съответствие със целите и задачите на изследването. Въпросникът предварително се тества и прецизира,

съобразен с особеностите на изследваните лица от извадковата съвкупност.

Методът стандартизирано интервю има три основни разновидности, притежаващи специфичен методически „профил“ и определен диапазон на

приложение спрямо познавателната ситуация: а) Стандартизираното интервю „лице-в-лице“ (face-to-face interview), б) Стандартизираното интервю с компютър, в) Стандартизираното телефонно интервю (7).

Обобщение на отговорите на представителите на бизнеса

Интервюирани са 7 представители на бизнеса (вкл. браншови организации), които в един или друг етап от изготвянето на ОПРОП са взели участие и са допринесли с идеи в дискусиите по тематичния обхват на плана. Представителите на бизнеса единодушно се обединиха около позицията, че в ОПРОП не само мерките за реализация на стратегическите цели са консултирани с него, но всъщност и самата политическа линия на местната власт залага на диалога и отчитане мнението на заинтересованите страни.

По отношение избора на конкретни проекти и мерки, то се посочва, че местната власт се е консултирала с бизнеса и е взела в предвид дадените от него бележки. Консултациите са обхванали включително и програмата за реализация и бюджета на ОПРОП. Количествената оценка, поставена за процесът на приемане на проектите и мерките варира от 3 до 6 (където 6 е най-високата оценка), като средната оценка, получена от седемте отговора на респондентите, е 5,50. Всички анкетирани изразяват позицията, че е важно да има чуваемост и да се продължи добрият диалог с администрацията. Именно благодарение на организирането на срещи/ експертни форуми/ обществени обсъждания/ фокус групи е било възможно към първоначалния списък се добавят и проекти/проектни идеи, предложени от бизнеса.

Интервюираните представители на бизнеса поставят висока оценка 5.5 (по скалата от 1 до 6, където 6 е най-високата възможна стойност) за усилията на администрацията за разпространяване на текущите и окончателните резултати от работата по плана сред широката публика. Като най-добри методи за разпространение на информацията са разгледани публикациите в медиите. Това оставя трайна следа за всички, които следят хронологията на събитията. Препоръчва се обаче използване на по-достъпен език, без много термини и с ясен акцент за възможностите за включване на фирмите в изпълнението, както и каналите, от където да се набавя информация за предстоящите процедури. Също така се препоръчва на обществените форуми с участие на заинтересовани страни да се изпращат в по-ранен срок поканите и сред по-голям кръг от бизнеса. Също така изпращането на напомняне за предстоящите форуми е идентифицирано като добра практика. Отделно възможността за излъчване на живо на срещите (или включването им в определена платформа за споделено видео представяне) е добра практика, която следва да се наложи още по-широко.

Обобщение на отговорите на представителите на НПО

Интервюирани са 10 представители на граждански организации, които в един или друг етап от изготвянето на ОПРОП са взели участие и са допринесли с идеи в дискусиите по тематичния обхват на плана.

Почти всички интервюирани представители на НПО споделят мнението, че гражданите могат да повлияят чрез своите организации на политическата

линия на ОПРОП още преди да се пристъпи към процеса на определяне на самите мерки за изпълнение на стратегическите цели.

По отношение избора на конкретни проекти и мерки, то се посочва, че местната власт се е консултирала с гражданските структури и макар да е взела предвид дадените от него бележки, то някои от тях са отпаднали на по-късен етап за сметка на предложения, генерирани от бизнес средите. Консултациите са обхванали включително и програмата за реализация и бюджета на ОПРОП. Количествената оценка, поставена за процесът на приемане на проектите и мерките варира от 3 до 6 (където 6 е най-високата оценка), като средната оценка, получена от седемте отговора на респондентите, е 5. Всички анкетирани изразяват позицията, че трябва да има чуваемост и да се продължи диалога с администрацията. Идентифицирани са отново различни форми на интеракции (вкл. срещи, експертни форуми, обществени обсъждания, фокус групи) и е потвърдено, че на тях е било възможно към първоначалния списък с проекти/ мерки на ОПРОП да се добавят и нови такива, предложени от гражданите.

Интервюирани представители на НПО поставиха средна оценка 4.50 (по скалата от 1 до 6, където 6 е най-високата оценка) за усилията на администрацията за разпространяване на текущите и окончателните резултати от работата по плана сред широката публика. Споменати са забележки както към методът на представяне на информацията (електронни презентации, които не могат да дадат подробна картина), така и времетраенето на събитията по представяне и организацията на събиране на мнение от участниците (напр. не са отделени повече часове за срещата и поради това не

всички въпроси са могли да бъдат зададени и дискутирани широко). Също така са дадени препоръки за подобряване съдържанието на изложбите като метод за разпространение на информация- по- конкретно да бъдат по- ясно обособени отделните тематични полета, да се докосват до истински истории (т.е. как реално всеки гражданин се ползва от подобренията в средата), да се залага повече и на ретроспективния подход (т.е. да има снимки преди и сега, как се е случила промяната).

Обобщение на отговорите на представителите на местната власт

На базата на разработен въпросник за полустандартизирано интервю (Виж Приложение 5) са изведени отговорите на представителите на местната власт. Обхванати са общо 12 лица за интервюиране, които са част от общинска администрация на Перник и са били ангажирани с осъществяването на различни мерки по Плана. Период на провеждане на интервютата и систематизиране на получената информация: юни 2021- септември 2021 г.

На първо място, интервюираните представители на местната власт посочват, че Планът въплъщава насоките за развитие на общината (т.е. целите за устойчиво развитие на регионално, национално и европейско ниво), но и се съгласува с Общинския план за развитие и Общия устройствен план. Също така администрацията прилага изготвените от Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) Методически насоки за разработване и прилагане на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (Методическите насоки), с които се определят не само съдържанието на ИПГВР, но и начините за тяхното изработване, приемане и реализация. Тук се

включва и необходимостта от идентифициране на заинтересовани страни и партньори, с които да се провеждат регулярни обществени обсъждания, анкети, кръгли маси и др.

Поради факта, че Планът се очаква да се осъществи чрез обединяване на разнородни участници, то се предполага и използваните мерки (инструменти), че са приети и прилагани с/ чрез заинтересованите страни и оттук допринасят за реализация на визията и стратегията за развитие на града.

На т.нар. програмен етап се определят конкретните проекти, партньори, план, бюджет и програма за реализация на предвидените мерки за всяка от зоните. В този етап се осъществяват и консултациите със заинтересованите страни и единодушно всички 12 респондента дават оценка 6 (т.е. най- високата оценка по скалата от 1 до 6) за наличието на качествен и продуктивен диалог с бизнеса, гражданите и техните организации. Единодушно е мнението, че двете стратегически цели на ОПР 2014-2020г. на Община Перник са в пълен обхват и адекватност спрямо потребностите на местното население, както и четирите приоритета, специфичните цели, мерки/проекти. Както един от интервюираните представители на администрацията подчерта, то ОПРОП е изготвен при широко гражданско участие и публичност. Успоредно с обществените консултации и десетките срещи със заинтересовани страни (граждани, НПО, представители на бизнеса и институции, извън общинската администрация) са проведени и тематични фокус групи.

Всички интервюирани представители на администрацията поставиха оценка 6 (т.е. най- високата оценка по скалата от 1 до 6) за усилията на администрацията за разпространяване на текущите и окончателните резултати от работата по

плана сред широката публика. Споменати са като методи за разпространение публикации в медиите, обществени форуми (подготвени презентации), изложби.

Оценяване на добрите практики от прилагането на Общински план за развитие на община Перник 2014-2020 г., в частност конкурентоспособност и предприемачество

Могат да бъдат посочени няколко добри практики, които имат силно въздействие за развитие на бизнес климата и насърчаване на съществуващите/ нови предприемачи да извършват дейността си на територията на общината:

- Проект „Функциониране на Областен информационен център - Перник през периода 2019-2021 г.“. Проектът е финансиран по ОП „Добро управление и е част от мрежата от 27 информационни центрове за популяризиране на кохезионната политика на ЕС в България. Чрез дейността на ОИЦ Перник се надгражда познаваемостта и информираността за европейските фондове и програми. По официално достъпни данни за функционирането на Центъра може да се каже, че: „... повече от 885 представители на бизнеса, неправителствени организации, институции и граждани са посетили офиса на ОИЦ, търсейки информация, свързана с европейското финансиране и са получили отговори на своите запитвания свързани с Европейските структурни и инвестиционни фондове. ОИЦ-Перник е провел 39

публични информационни събития за информиране на потенциални бенефициенти от всички шест общински центъра в областта и 6 срещи за проактивна работа с представители на регионални печатни и електронни медии. На събитията са присъствали над 585 посетители. Дейността на ОИЦ-Перник през изминалите години е отразена в над 229 публикации в регионалните електронни и печатни медии. ОИЦ Перник се включи и в провеждането на общите национални инициативи, осъществени от мрежата от 27 информационни центрове в България. С изпълнението на основната дейност по проекта „Осигуряване функционирането на ОИЦ през периода 2019-2021 г.“ е постигнато изпълнението на главната цел на процедурата, Националната комуникационна стратегия и на Споразумението за партньорство - надградена е познаваемостта и информираността за европейските фондове и програми, като ОИЦ Перник съзнателно и целенасочено работи за повишаване прозрачността при изпълнение и управление на програмите финансирани от ЕСИФ, като гради широко обществено доверие и подкрепа“ (4).

- Обновяване, рехабилитация и реконструкция на общинските пазари. С Постановление 125 от 29 юни 2018 г. на МС са одобрени допълнителни разходи/трансфери - 15 919 лв. за възстановяване на покривна плоча на административна сграда на общински пазари „Пазари – Перник“, гр. Перник.
- Развитието на бизнес начинание непременно преминава и през наличието на добра инфраструктура, която способства за връзка на

клиентите с предприемача, достъп до работници, организиране на логистични превози и доставки, изграждане на верига на доставки и т.н. В тази връзка по данни от доклада за оценката на ОПРОП се вижда, че през периода 2014-2020 г. са реализирани различни висококачествени обекти в община Перник като транспортна инфраструктура:

- Централна градска част: Изграждане на ул. „Стримон“; Ремонт на мост при „Младежки дом“
- Квартал „Варош“: Подпорна стена на ул. „Яне Сандански“
- Квартал „Драгановец“: Изграждане на ул. „Драгановец“;
- Квартал „Изток“: Ремонт на тротоарна площ на бул. „Ю. Гагарин“ пред магазин „Била“, гр. Перник;
- Изграждане на велоалея от кв. „Изток“ до ЦГЧ в гр. Перник;
- Вертикална планировка по улица „Ленински проспект“, гр. Перник;
- Квартал „Клепало“: Рехабилитация на ул. „Граово“;
- Квартал „Ралица“: Изграждане на ул. „Марина бара“ в участък о.т. 504-505- 523;
- Квартал „Рено“: Ремонт на подлез на автогара, ул. „Железничарска“;
- Ремонт на мост при кино „Кракра“;
- Ремонт на Ритуална зала, гр. Перник; Квартал „Тева“: Инженеринг за ремонт на тротоарна настилка на ул. „Софийско шосе“, гр. Перник;
- Ремонтни дейности – Ограда от „ЖП Гара Перник“ до Хипермаркет „Лидъл“;
- Ремонт на подлез „Автогара“- VI етап“;

- Квартал „Църква“: Инженеринг-проектиране и строителство на ул. „Костенец“;
 - Други: Изграждане паркинг от ОТ 996 до ОТ 1998;
 - Изграждане на пешеходен подлез при ж.п. спирка Даскалово, I -ви етап“;
 - Село Кладница: Изграждане на подпорна стена на ул. „Морени“;
 - Изграждане на ул. „Брезавица“;
 - Село Рударци: Изграждане на ул. „Шумнатица“.
- По данни от оценката на ОПРОП в периода 2014 - 2020 г. е стартирало изпълнението на 16 проекта, реализирани в рамките на ОП „Развитие на човешките ресурси“, насочени към повишаване квалификацията на работната сила, създаване на нови работни места, професионалното и кариерно развитие и стимулиране участието в различни форми на заетост и учене през целия живот.

Формулиране на препоръки и добри практики, с конкретни насоки за прилагането им в периода 2021-2027 г.

На основата на извършения анализ са изведени 3 броя препоръки по отношение на следните процеси:

- *формиране на местни политики по отношение на конкурентоспособност и предприемачество за устойчив туризъм, развиване на културната и териториалната идентичност на региона и динамично развитие на отраслите, свързани с природния*

и културен потенциал на областта в община Перник при разработването на ОПР 2021-2027г.:

Разпределение на инфраструктурните проекти равномерно на територията на цялата община без приоритизиране на градските части или ако това се случва да бъде избран компенсаторен план във времето за по- малките населени места. Само така ще се гарантира развитието на местните общности и ще спре обезлюдяването на малките населени места.

Също така в инфраструктурен план комбинацията от транспортни връзки (в т.ч. възможностите за изграждане на интермодални терминали за комбинирани превози), към този момент са все още неизползвани за логистични цели. В транспортно отношение е налице амортизирана мрежа със средно или лошо състояние (най-изявено западно от град Перник), както и липсват преки връзки изток- запад с ново изградените съоръжения на комунално обслужване (регионалното депо). Необходими са целеви действия за подобряване на представената картина, като особено внимание следва да се отдели на изграждането на достъп по протежение на АМ „Люлин“ до редица населени места, които без комуникация на този етап изпитват силно затруднение за осъществяване на редовни връзки с територии в/ извън общината (независимо дали от гл.т. на бизнес развитие или културен обмен, туризъм).

Следва да се отчете и факта, че през следващия програмен период Планът за интегрирано развитие на общината (ПИРО) ще съвместява в

рамките на един документ елементите на общинския план за развитие (ОПР) и интегрирания план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действат за периода 2014-2020 г. В тази връзка е необходим преход към планиране за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход. Така, от една страна, ще се работи по посока удовлетворяване на неотложни за интервенция проблеми в малък мащаб, но и от друга, ще се отпускат целеви средства към тези местни единици, които демонстрират най-голям потенциал за развитие. Препоръчва се още да се развият дейностите по сътрудничество и коопериране със съседни общини, за да се постигне максимален ефект на плана и да се създадат работещи партньорства отвъд мандата на всяка една власт или приложението на определен стратегически документ. Освен партньорски проекти със съседни общини, които имат потенциал да се реализират чрез интегрирани териториални инвестиции, то и на местно ниво следва да се идентифицират тези микро и малки предприятия, които имат потенциал за силно развитие, разкриване на нови работни места, привличане на инвестиции. Тук е възможно да се обмисли и конкретна стратегия за насърчаване на стартър начинанията на местно ниво (вкл. чрез по-широки регионални, но и институционални коалиции и финансиране от международни източници).

- оценка на управлението на изпълнението на мерките, насочени към устойчив туризъм, развиване на културната и териториалната

идентичност на региона, развитие на отраслите, свързани с природния и културен потенциал на областта в ОПР 2014-2020.

Следва да се отбележи, че община Перник не е сред традиционните туристически дестинации в България каквито са напр. Пловдив, Велико Търново, София, черноморските градове и др. Въпреки това през периода 2014-2020 г. съществуващият потенциал за развитие на туризъм (вкл. културен) остава неоползотворен. Местното културно- историческо наследство, природните дадености и наличната спортна база могат да бъдат използвани в следващия програмен период за постигане на по-добра позиция на туристическата карта на страната. Възможно е предлагането на интегрирани туристически продукти, като тук ключово е и взаимодействието с утвърдени на туристическия пазар агенти. Само така могат да се повишат нивата на посещаемост от местни туристи, след което да се търси досег и с по- широк кръг чуждестранни такива (вкл. от района на Балканите). Положително е да се отбележи, че през последните години общината се е утвърдила и като позната дестинация за фестивален туризъм (напр. Международния фестивал на маскарадните игри, Рок фестивала „Китариада“, парада на ретро автомобили и т.н.), което е добра основа за бъдещо развитие. В обхвата на изготвяната последваща оценка не е постигнат и планирания индикатор за 12 бр. създадени интегрирани туристически продукти. Управлението на всеки един план изисква подобряване на капацитета и ефективността на работа на администрацията. Чрез бъдещи инвестиции в своите служители, то в Общината е възможно укрепване на

институционалния капацитет на и подобряване на процеса на управление. Само чрез развитие на човешкия капитал, може да се очаква изпълнението на дейностите да се случва чрез по-ефективно стратегическо планиране, контрол и мониторинг на местно ниво.

- оценка на въздействието на интервенции при прилагането на ОПР 2014-2020 в устойчив туризъм, развиване на културната и териториалната идентичност на региона и динамично развитие на отраслите, свързани с природния и културен потенциал на областта.

Необходимо е проектите, които ще се включват в ПИРО през следващия период, да бъдат с ясно определени партньори и конкретни ангажименти по тяхната реализация. В тази връзка да се отдели повече време за връзка с НПО сектора, тъй като в него е концентриран голям познавателен ресурс и могат да бъдат предоставени идеи за екологични инициативи, културни мероприятия и природни маршрути, които са уникални като дизайн, но и съдържание и оттук ще са от интерес за туристите. Отделно следва да се развие отделна линия на политика с фокус на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор. Важно място да заемат проекти, осъществявани с научните структури в града и с представители на бизнеса. Само така ще се гарантира възприемането на мерки (проекти) с висока добавена стойност и устойчивост на инвестицията.

Силен акцент да бъдат иновациите за съхранение на културния потенциал и привличане на туристи. Корона вирусната пандемия се

оказа блокираща за целия туристически бранш, но благодарение на технологиите е възможно да се направят стратегии, които да са работещи след отмяната на много от мерките за публичните места. Така напр. Фарьорските острови, територия на Дания, използваха дигитализацията, за да позволят на хората по света да отидат на обиколка на архипелага с екскурзовод. Местните жители с фотоапарати отговарят на команди за разглеждане на забележителности, позволявайки на виртуалните туристи да контролират собствения си маршрут. Виртуалните посетители са имали възможност да контролират своя екскурзовод с помощта на безплатно приложение и са получавали две минути контрол върху гида, който също така предоставя коментар след обиколката. След като изтекат техните две минути, идва ред на някой друг, въпреки че виртуалните туристи могат да се присъединят отново към опашката за още две минути произволен брой пъти. Обиколките се предлагат за един час два пъти дневно. Водачите могат да бъдат с каяци, на кон или да се разхождат из планинските села. Въпреки че пандемията от корона вирус сложи край на амбицията за развитие на бранша, чрез приложението за виртуален туризъм е постигнат именно насърчителния ефект за посещение на територията в бъдеще.

Не на последно място, ПИРО следва да залага в бъдещите проекти по запазване на културната идентичност и развитие на туризма да изпълняват доброволни ангажименти към възприети на международно ниво ангажименти към хората и планетата (напр. Декларацията от

Глазгоу относно климатичните действия в туризма, Целите за устойчиво развитие, Глобалния етичен кодекс, образование и обучение в областта на туризма, Международен кодекс за защита на туристите). Така общината ще се утвърди в национален и международен план като партньор, посрещаш все по-голям брой от ангажиментите за намаляване въглеродните емисии до 2030 г., за развитие на туризма в малките населени места и за предоставяне на проверени доставчици на туристически/ културен продукт.

Използвана литература:

1. Сайт на Националния статистически институт, ел. ресурс, достъпен на:
<https://nsi.bg/bg>
2. Последваща оценка на Общински план за развитие (ОПР) на Община Перник 2014-2020 г. (без дата), ел. ресурс, достъпен на: https://www.obs-pernik.bg/wp-content/uploads/2022/08/%D0%9F%D0%9E-%D0%9E%D0%9F%D0%A0_%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-v3-%D0%97%D0%90-%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%90%D0%A2-2.pdf
3. Министерство на труда и социалната политика (без дата), Информационен материал, публикуван по Оперативна програма РЧР, ел. ресурс, достъпен на:
<https://profile.mlsp.government.bg/file?f=e3f6e9a56b62f7ba6db8bb1d8f4b58b3>
4. Проект № BG05SFOP001-4.004-0018 „Функциониране на Областен информационен център - Перник през периода 2019-2021 г.“ (без дата), ел. ресурс, достъпен на: <https://pernik.bg/wp-content/uploads/2022/01/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%81%D1%8A%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5.pdf#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%E2%84%96%20BG05SFOP001-4.004-0018%20%E2%80%9E%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5>

%D0%BD%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0
%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD,%D1%86%D0%B5%D
0%BD%D1%82%D1%8A%D1%80%20-
%20%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BF%D1
%80%D0%B5%D0%B7%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BE%D0
%B4%D0%B0%202019-2021%20%D0%B3.%E2%80%9C

5. Нов български университет (2009), Приложението на емпиричното социологическо изследване в системата на сигурността и външната социална среда като метод за анализ, ел. ресурс, достъпен на: https://ebox.nbu.bg/secsist/sk3_6.html
6. Нов български университет (2009), Приложението на емпиричното социологическо изследване в системата на сигурността и външната социална среда като метод за анализ, ел. ресурс, достъпен на: https://ebox.nbu.bg/secsist/sk3_6.html
7. Ченгелова, Е. (2016), Интервюто в социалните науки, ел. ресурс, достъпен на: <https://www.newmedia21.eu/content/2016/01/E-Chengelova-Interview-v-socialnite-nauki-Omda-PDF-2016.pdf>

Приложения

Приложение 1: Контролни листа от провеждането на изследователската работа

Контролен лист на анкетно изследване сред представители на целевите групи				
	Времеви план			
	Първо тримесечие 2023 г.	Второ тримесечие 2023 г.	Трето тримесечие 2023 г.	Четвърто тримесечие 2023 г.
Изготвяне на план- график за анкетното проучване	X			
Изготвяне на финансово-технически план за предвидимите разходи по анкетното изследване	X			
Изготвяне на анкетна карта	X			
Полево изследване-набиране на първияни данни	X			
Електронна обработка на данните и анализ	X			

Разработване на писмен доклад по анкетното изследване		X		
Интегриране на доклада в Анализа- оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Перник (ОПР) (2014-2020)		X		

Контролен лист за провеждане на интервюта сред представители на целевите групи				
	Времеви план			
	Първо тримесечие 2023 г.	Второ тримесечие 2023 г.	Трето тримесечие 2023 г.	Четвърто тримесечие 2023 г.
Изготвяне на план- график за интервюта	X			
Изготвяне на финансово-технически план за предвидимите разходи по интервюта	X			
Изготвяне на карта с въпроси за интервю	X			

Полево изследване-набиране на първични данни	X			
Електронна обработка на данните и анализ	X			
Разработване на писмен доклад по проведените интервюта сред целевите групи		X		
Интегриране на доклада в Анализа- оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Перник (ОПР) (2014-2020)		X		

Контролен лист за провеждане на фокус груповите дискусии сред представители на целевите групи				
	Времеви план			
	Първо тримесечие 2023 г.	Второ тримесечие 2023 г.	Трето тримесечие 2023 г.	Четвърто тримесечие 2023 г.
Изготвяне на план- график за фокус групите	X			

Изготвяне на финансово-технически план за предвидимите разходи по фокус групите	X			
Изготвяне на карта с въпроси за фокус групите дискусии	X			
Полево изследване-набиране на първични данни	X			
Електронна обработка на данните и анализ	X			
Разработване на писмен доклад по проведените интервюта сред целевите групи		X		
Интегриране на доклада в Анализа- оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Перник (ОПР) (2014-2020)		X		

Приложение 2: Макет на фокус- групови дискусии с представители на местната власт, на бизнеса, на социално-икономически партньори и неправителствени организации

1. Как бихте описали проведения диалог за формулиране на ОПРОП от гл.т.:

- периодичност на връзката със заинтересованите страни,
- качество на подаваната информация, качество на диалога,
- наличие на обратна връзка и разбиране на позицията на отсрещната страна,
- възприемането на компромиси по спорни направления,
- извеждане на ясен план за комуникация след приключване на диалога,
- осъществяване на периодични срещи и информационни кампании по време и след приключване прилагането на ОПРОП?

Моля поставете количествена оценка по всеки един критерии. Използвайте скалата от 1 до 6, където 6 е най- високата степен, и обосновайте своя отговор.

2. Смятате ли, че избраните мерки по ОПРОП са способствали за постигането на приоритетите и оттук на стратегическите цели? Смятате ли, че максимално добре е планирано осъществяването на всяка мярка и заинтересованите страни са могли да коригират проблемите около изпълнението?

3. Какво е Вашето мнение за степента на използване на ресурсите за осъществяване на двете стратегически цели по ОПРОП и по-конкретно за изпълнението на мерките по Стратегическа цел 1?
4. Смятате ли, че е постигнат добър ефект за развитие на туризма и културата на територията на общината след осъществяването на ОПРОП?

Приложение 3: Макет на анкетно проучване сред представители на целевите групи от бизнеса, централната и местната власт

Макет на анкетна карта за представители на централната и местната администрация

Тематично поле: конкурентоспособност и предприемачество

1. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

	1	2	3	Не знам/ Не желая да отговоря
	„не съм съгл асен “	„до няк ъде съм съгл асен “	„на пъл но съм съг лас ен“	
Благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината				
Пътната мрежа позволява бърз достъп от всяко населено място до общинския център (гр. Перник)				
Транспортната мрежа в общината е в отлично състояние				
Общината активно си сътрудничи със съседни общини за развиване на предприемаческия потенциал и конкурентоспособността на бизнеса				
Създадени са условия за професионално и кариерно развитие на територията на цялата община				

Създадени са условия за стимулиране на ученето през целия живот на територията на цялата община				
---	--	--	--	--

Тематично поле: туризъм

2. Моля посочете три обекта, които според Вас трябва да получат повече финансиране през следващия програмен период, за да се увеличи туристическия им потенциал:

- Културни паметници
- Църкви
- Паркове и зони за отдих
- Средновековна крепост „Кракра Пернишки“
- Фолклорни и арт фестивали
- Музеи, читалища, галерии
- Друго....

Тематично поле: култура

3. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

	1 „не съм съгла сен“	2 „до няк ъде съм съг лас ен“	3 „напъ лно съм съглас ен“	Не знам/ Не желая да отговоря
Местното културно- историческо наследство е добре рекламирано за привличане на туристи				
Всички музеи на територията на Общината се характеризират с отличен сграден фонд				
Всички музеи на територията на Общината имат работеща стратегия за привличане на големи потоци от посетители				
Всички галерии на територията на Общината се характеризират с отличен сграден фонд				
Всички галерии на територията на Общината имат работеща стратегия за привличане на големи потоци от посетители				

Паркът на предизвикателствата (кв. Войниковоц, гр. Перник) следва да се развива през следващия програмен период като среда за културни изяви				
--	--	--	--	--

Демографска характеристика

4. Вие сте:

- Жена
- Мъж
- Не желая да посочвам

5. Вие сте на възраст:

- 18- 35 г.
- 35- 50 г.
- 50+ години

6. Вие сте представител на:

- Централната власт
- Местната власт (Перник)

Макет на анкетна карта за представители на бизнеса и лица, наети от предприятия/ организации, функциониращи на територията на община Перник

Тематично поле: обща оценка на местната администрация

1. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

	1	2	3	Не знам/ Не желая да отговоря
На сайта на община Перник се публикува актуална и полезна информация за запознаване на населението с актуални бизнес събития (форуми) и проектни дейности				
Осъществява се от администрацията на община Перник информиране и допитване до жителите на районите при благоустрояване или преустрояване на обществените пространства в близост до тяхната месторабота/ живеене				
Възприети са стандарти за качествено обслужване на гражданите и бизнеса от служителите на община Перник				

Тематично поле: конкурентоспособност и предприемачество

2. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

	1	2	3	Не знам/ Не желая да отговоря
Благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината				
Пътната мрежа позволява бърз достъп от всяко населено място до общинския център (гр. Перник)				
Транспортната мрежа в общината е в отлично състояние				
Територията на община Перник се характеризира с отлична инфраструктура за осъществяване на бизнес дейности				

3. Сътрудничите ли си с професионални гимназии, школи, кръжоци и др. форми на ученическо и младежко творчество за привличане на млади лица във Вашата организация/ фирма?

- Да
- Не

- Не желая да отговоря
4. Участвали ли сте в някаква форма на формално/ неформално обучение, таксата за която е била поета от определена институция на територията на община Перник?
- Да
 - Не
 - Не желая да отговоря

Тематично поле: туризъм

5. В населеното място, където живеете, приспособени ли са пешеходните пространства около публичните обекти от туристическо значение (напр. скосяване на бордюри) за безпрепятствено придвижване на лица с физически увреждания или родители с колички?
- Да
 - Донякъде
 - Не
 - Не знам/ Не желая да отговоря
6. Смятате ли, че са атрактивни за привличане на туристи следните обекти във Вашето населено място?

	Да	Донякъде	Не	Не зная/ Не желая да отговоря
--	----	----------	----	-------------------------------

Паметници на известни българи, мемориали				
Паркове и места за отдых				
Църкви				
Арт и фолклорни фестивали				

Тематично поле: култура

7. Посещавате ли центрове в областта на изкуствата, знанието и иновациите (в т.ч. читалища, галерии, културни институти, работилници, лаборатории и т.н.)?

- Да
- Не
- Не желая да отговоря

8. Посещавате ли музеи на територията на община Перник?

- Да
- Не
- Не желая да отговоря

9. Смятате ли, че се провеждат достатъчно на брой културни събития във Вашето населено място, така че да се развива културния живот на общността?

- Да
- Не
- Не знам/ Не желая да отговоря

10. Посещавали ли сте Парка на предизвикателствата (кв. Войниковец, гр. Перник)?

- Да
- Не (преминава се към демографския блок въпроси)
- Не желая да отговоря (преминава се към демографския блок въпроси)

11. Каква оценка от 1 до 6 (където 1 е „не съм доволен“, а 6 е „напълно съм доволен“) ще поставите за следните елементи на парка:

	1	2	3	4	5	6	Не знам/ Не желая да отговоря
Зоните за отдих							
Сцената за културни изяви							
Детските площадки							
Зоната за катерене							

Обособеното място за огнище с пилон за знаме и палатков лагер-част от „скаутска зона“							
Зоната с трасета за маунтинбайк							
Зоната „Търсене на философския камък“- логическа игра							
Мястото за временно спиране на автомобили, вкл. с достъпност за инвалиди и семейства с малки деца							

Демографска характеристика

12. Вие сте:

- Жена
- Мъж
- Не желая да отговоря

13. Вие сте на възраст:

- 18- 35 г.
- 35- 50 г.
- 50+ години

14. Вашата най- висока степен на придобито образование:

- Начално и по- ниско
- Основно

- Средно
- Висше

15. Населеното място, в което функционира предприятието/ организацията, за което/ която работите е:

16. В предприятието/ организацията Вие сте:

- Управител/ Собственик/ Висш ръководен състав
- Наето лице

17. Населено място, в което живееете:

Приложение 4: База данни с графики от анкетно изследване сред целевите групи

Отговори на анкетна карта за представители на централната и местната администрация

1. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

Отговор/ Резултат в %	1			
-----------------------	---	--	--	--

	„не съм съгласен“	2 „донякъде съм съгласен“	3 „напълно съм съгласен“	Не знам/ Не желая да отговоря
Благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината	0%	6%	88%	6%
Пътната мрежа позволява бърз достъп от всяко населено място до общинския център (гр. Перник)	12%	34%	44%	10%
Транспортната мрежа в общината е в отлично състояние	26%	38%	32%	4%
Общината активно си сътрудничи със съседни общини за развиване на предприемаческия потенциал и конкурентоспособността на бизнеса	32%	42%	22%	4%
Създадени са условия за професионално и кариерно	24%	48%	22%	6%

развитие на територията на цялата община				
Създадени са условия за стимулиране на ученето през целия живот на територията на цялата община	26%	34%	34%	6%

3. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

Отговор/ Резултат в %	1 "не съм съгласен"	2 „донякъде съм съгласен“	3 „напълно съм съгласен“	Не знам/ Не желая да отговоря
Местното културно-историческо наследство е добре рекламирано за привличане на туристи	6%	46%	42%	6%
Всички музеи на територията на Общината се характеризират с отличен сграден фонд	24%	52%	20%	4%
Всички музеи на територията на Общината имат работеща стратегия за привличане на големи потоци от посетители	26%	42%	22%	10%
Всички галерии на територията на Общината се характеризират с отличен сграден фонд	24%	36%	30%	10%
Всички галерии на територията на Общината имат работеща стратегия за	24%	36%	30%	10%

привличане на големи потоци от посетители				
Паркът на предизвикателствата (кв. Войниковоц, гр. Перник) следва да се развива през следващия програмен период като среда за културни изяви	10%	12%	66%	12%

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Отговори на анкетна карта за представители на бизнеса и лица, наети от предприятия/ организации, функциониращи на територията на община Перник

www.eufunds.bg

107

Проект № BG05SFOP001-2.025-0184-C01 "Повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в община Перник" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

1. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

Отговор/ Резултат в %	Не съм съгласен	Донякъде съм съгласен	Напълно съм съгласен	Не знам/ Не желая да отговоря
На сайта на община Перник се публикува актуална и полезна информация за запознаване на населението с актуални бизнес събития (форуми) и проектни дейности	14,9%	11,8%	26,9%	46,4%
Осъществява се от администрацията на община Перник информиране и допитване до жителите на районите при благоустрояване или преустрояване на обществените	27,3%	22,2%	16,7%	33,8%

пространства в близост до тяхната месторабота/ живеене				
Възприети са стандарти за качествено обслужване на гражданите и бизнеса от служителите на община Перник	17,3%	28,2%	44,0%	10,4%

2. Моля отбележете по скалата от 1 до 3 (където 1 е „не съм съгласен“, 2 е „донякъде съм съгласен“, а 3 е „напълно съм съгласен“) доколко сте съгласни с няколко твърдения за функционирането на община Перник. Ако нямате мнение или не желаете да отговорите, моля да отбележите последната колона от скалата.

Отговор/ Резултат в %	Не съм съгласен	Донякъде съм съгласен	Напълно съм съгласен	Не знам/ Не желая да отговоря
Благоустройството на всички населени места в общината е водещ приоритет на Общината	36,7%	39,3%	19,8%	4,2%
Пътната мрежа позволява бърз достъп от всяко населено	20,2%	31,3%	44,9%	3,6%

място до общинския център (гр. Перник)				
Транспортната мрежа в общината е в отлично състояние	42,0%	40,0%	14,7%	3,3%
Територията на община Перник се характеризира с отлична инфраструктура за осъществяване на бизнес дейности	20,0%	53,1%	23,1%	3,8%

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0184-C01 "Повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в община Перник" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

6. Смятате ли, че са атрактивни за привличане на туристи следните обекти във Вашето населено място?

Отговор/ Резултат в %	Да	Донякъде	Не	Не зная/ Не желая да отговоря
Паметници на известни българи, мемориали	27,3	22,7	46,9	3,1
Паркове и места за отдих	16,9	36,0	44,9	2,2
Църкви	32,0	34,7	30,2	3,1
Арт и фолклорни фестивали	71,3	18,0	7,1	3,6

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

www.eufunds.bg

113

Проект № BG05SFOP001-2.025-0184-C01 "Повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в община Перник" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

11. Каква оценка от 1 до 6 (където 1 е „не съм доволен“, а 6 е „напълно съм доволен“) ще поставите за следните елементи на парка:

Отговор/ Резултат в %	1	2	3	4	5	6	Не знам/ Не

								желая да отговор я
Зоните за отдих	за	5,1	4,3	6,6	17,2	30,1	34,4	2,3
Сцената за културни изяви	за	6,6	7,0	8,6	21,9	16,8	34,4	4,7
Детските площадки		3,1	3,5	17,6	22,7	34,0	17,2	2,0
Зоната за катерене	за	9,0	7,4	12,9	25,4	21,1	19,9	4,3
Обособенот о място за огнище с пилон за знаме и палатков лагер-част от „скаутска зона“		5,5	8,2	21,1	26,2	30,5	2,0	6,6
Зоната с трасета за	с за	3,5	5,9	8,2	25,8	35,5	17,2	3,9

маунтинбайк							
Зоната „Търсене на философския камък“-логическа игра	11,3	17,6	4,3	6,3	38,3	11,3	10,9
Мястото за временно спиране на автомобили, вкл. с достъпност за инвалиди и семейства с малки деца	9,4	4,3	9,8	26,2	38,3	9,8	2,3

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

www.eufunds.bg

117

Проект № BG05SFOP001-2.025-0184-C01 "Повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в община Перник" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0184-C01 "Повишаване на конкурентоспособността и предприемачеството в община Перник" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Приложение 5: Макет на въпросник за интервю сред представители на местната власт, на бизнеса и неправителствения сектор

Въпросник за стандартизирано интервю с сред представители на бизнес, неправителствен сектор и местна власт

1. Консултира ли се община Перник със заинтересованите страни за изготвяне на ОПРОП?
2. Консултира ли се община Перник със заинтересованите страни конкретни проекти и мерки, които да залегнат в ОПРОП?
3. Консултира ли се община Перник със заинтересованите страни програмата за реализация и бюджета на ОПРОП?
4. Каква количествена оценка бихте поставили за процеса на приемане на проектите и мерките от 1 до 6 (където 6 е най- високата оценка)?